2017/2018

Hans Stapersma

Op deze plek en op dit moment verwacht u van mij waarschijnlijk de inmiddels traditionele nieuwjaar-reflectie. Ikzelf dacht dat het schrijven daarvan me deze keer gemakkelijk zou afgaan met het 60-jarig jubileum van de Vogelwerkgroep op komst en met een aantal mooie dingen die we bereikt hebben in het afgelopen jaar. Maar als ik dit probeer te schrijven, staart mij op een andere pagina op mijn computerscherm de dood van Carolien Heinen in het gezicht en kan ik eigenlijk niet verder komen. Daarom hier de ruimte voor het In Memoriam geschreven door Huub.

In Memoriam Carolien Heinen

Huub Huneker

Zomaar weg; dood. Dodelijk verongelukt door een inhaalmanoeuvre vanaf haar andere weghelft.

Carolien was sinds 28 juli 2016 lid van onze Vogelwerkgroep. In gesprekken bleek dat ze pas in Beverwijk was gaan wonen en haar leven aan het herinrichten was. Ze was erg geïnteresseerd in vogels en ging heel graag mee met excursies. Ze keek er steeds naar uit als er weer een was. En ze genoot er steeds heel erg van. Carolien was een zeer geliefd viooldocente, verbonden aan de zaandamse muziekschool Fluxus. Ze gaf ook les op basisscholen om kinderen warm te maken voor muziek. Ze werd door de leerlingen -zowel jong als oud- op handen gedragen.

Met muzikaal ingesteld gehoor luisterde ze anders naar vogelgefluit dan anderen. Ze had regelmatig eigen ezelsbruggetjes om zang te herkennen. Op 11 juni 2017 waren we met z'n twaalven in de Zwanenwaterduinen en ze zoog, zoals ze steeds deed, de gemelde informatie in zich op; niet alleen over de vogels, ook over veel anders wat we 'natuurlijk' tegenkwamen. Ze genoot geweldig. Op zondag 29 oktober 2017 zou ze ongetwijfeld mee zijn gegaan met de excursie vogeltrek, die om 7.15uur zou beginnen, maar zeven uur daarvoor is ze "zomaar" van de aarde afgereden. 41 jaar was ze.

Nollen van Abbestede en Mariëndal, 03-09-2017

Jaap Olbers

Boven de weilanden en akkers lag nog een mistbank; damp steeg op uit de sloten. Het werd een prachtige zomerdag en we troffen overal veel vogels. We passeerden op weg naar het noorden een reeks onder water gezette akkers. De eerste bij de afslag van Burgerbrug naar Petten, de Parallelweg. Er was daar en flinke delegatie Nijlganzen, min of meer afzijdig van talrijke Kokmeeuwen, flink wat Kemphanen, enkele Oeverlopers en een Groenpootruiter. Dit alles zie je in 10 seconden. In de volgende 10 vlogen er 2 Lachsterns over. Zo, die doelsoort hadden we alvast. Ik zal thuis even opzoeken, hoe ze er echt uitzien. Bart, Ronald, Renie, Marian en Peter *(Peter Lechleitner; zie o.a. Winterkoning april 2017 blz. 52)* blijken al op de hoogte.

Bij een volgend akkermeertje waren flink wat Slobeenden, een paar Wintertalingen en een Krakeend. Steeds vaker zie je dat de zanddijkjes vervangen zijn door schotjes van golfplaat. Wel efficiënt, maar minder attractief voor de vogelaar. Het derde plasje is omringd door een verse dijk en daar is meteen al meer diversiteit met een Watersnip, een Aalscholver op de dijk, Oeverlopers op het slikrandje, Gele Kwikstaarten. We horen de Groenpootruiter en een Wulp en zien ook weer flink wat Kemphanen met juvenielen. Voorbij een molen, rond negen uur, telde Marian 77 Kieviten, 3 Kemphanen; 2 Waterhoentjes scharrelden voor ons op de dijk. Op een lantaarnpaal zat een Grote Mantelmeeuw. De 5e locatie was aan de Belkmerweg, voorbij het bos “Wildrijk”. De Oeverlopers scheerden met afhangende vleugels over de plas. Een Watersnip en een Gierzwaluw trokken de aandacht. Huis- en Boerenzwaluw waren genoeg.

De Abbesteder Polder is een trekpleister; er was veel volk. Boven een boerderijtje - de “Karnemelkplaats” - wemelde het van de zwaluwen. Verderop waren Kluten, Bergeenden, Kemphanen, een Grutto en een Goudplevier. En er was een intrigerende meeuw met een donkere snavel met wit-geel puntje, zijn poten in het water. We konden hem niet thuisbrengen. Na zoveel vierkanten water werd het wel tijd voor iets anders.

Rond half één bereikten Mariëndal, nieuwe natuur nabij Den Helder. Daar zwierven we ruim een uur rond over pukkelig, bloemrijk, soms drassig grasland. Ik herinner me dat Bart Korf ons eerder al op Goudknopje gewezen had, een brakwaterplant. Nu zagen we Aardbeiklaver, Ogen-

troost, en veel Hazepootjes. Er stond later Heelblaadje aan onze voeten. Eén van de eerste vogels was de Kiekendief, daarna een Tapuit en een paartje RBT. Drie Putters hopten van de ene distel naar de andere. Er vloog een groep Grauwe Ganzen over, zo'n 25. Er waren ook wat Casarca's. Op een paal zat een vrouwtje Torenvalk (hoe vind ik op mijn pc de symbolen voor m en v?). Peter had eerder al de Sperwer gezien en toen we bijna bij de auto's waren, zag hij hem weer. Iedereen genoot van het moment. Goed slot. Het was een mooie excursie, Bart!

Najaarsexcursie 'Falsterbo', 10/17-09-2017

Renie van der Werf

Voorwoord

In deze week vond de weekexcursie naar Falsterbo plaats. Vooral gericht op de najaarstrek. Falsterbo ligt op de zuidkant van een schiereilandje aan de zuidwestpunt van Zweden. Aldaar concentreert zich de vogeltrek, richting Denemarken, en verder zuidwaarts. Maar ook het 'binnenland' van Zuid-Zweden (provincie Skåne) heeft veel te bieden.

We logeerden in een uitstekend groepsverblijf 'Lotsvillan', een voormalig loodshuis gelegen aan 'Falsterbokanalen', met uitzicht op de Oostzee. De groep bestond uit 9 deelnemers (3 vrouw, 6 man). Deze groep 'paste precies' in één personenbusje. Onze onvolprezen excursieleider was Kees Roselaar.

Helaas viel het weer tegen: veel harde wind en de nodige regen. Het belangrijkste bezwaar hiervan is het nadelige effect op de vogeltrek, en dus op de aantallen vogels en vogelsoorten. De groep hield iedere avond de vogellijst bij. Ook heeft Kees een beknopt, maar zeer gedegen, verslagje gemaakt: een soortenlijst, met details over 'wat, waar en wanneer'. Belangstellenden kunnen dit verslag opvragen bij: excursies.lezingen@vwgmidden-kennemerland.nl. Een nóg beknoptere samenvatting hiervan:

- door 'de groep' (minstens 2 personen) waargenomen in Zweden: 110 soorten.
- onderweg (Nederland, Duitsland, Denemarken) gezien: 9 soorten.
- door slechts één waarnemer gezien: 9 (of meer…) soorten.
- één soort, getoond aan de groep, gevangen op vogelringstation bij 'de vuurtoren').

Een mooie lijst met veel leuke soorten, maar duidelijk minder dan bij eerdere excursies. Toch hebben we een prachtige week gehad en veel

moois gezien, zoals blijkt uit onderstaand verslag samengesteld uit bijdragen van meerdere verslagschrijvers.

Zondag 10 september

Femie de Jager

Om 6.00 uur verzamelen we ons op station Castricum. Wij: Kees, Marian, Martine, Renie, Micha de Heus, René, Jan Zweeris, Dick en Femie. Het weer is beter dan verwacht en het blijft de hele dag droog, prima weer om te rijden. Kees heeft zich strategisch ‘gepost’ en ziet onderweg al van alles. In Denemarken zien we de eerste mooie Bonte Kraaien, die zullen we de hele week blijven bewonderen. Ook de eerste kolonies Roeken, verder Buizerds, veel Torenvalken, een Ooievaar, één Zeearend en enkele Kraanvogels. De reis gaat voorspoedig en om 16.30 uur rijden we al over de prachtige, 8 km lange Öresundsbron-brug van Kopenhagen naar het vasteland van Zweden, en vandaar is het nog een stukje naar een klein schiereilandje op het uiterste zuidwestelijke puntje van Zweden: Falsterbo. Het landschap is hier vlak. Het schiereilandje wordt doorsneden door ‘Falsterbokanalen’, en aan het zuidpuntje hiervan ligt Lotsvillan hostel. In Nederlands ‘Loodsvilla’, hiervandaan werden de schepen het kanaal ‘ingeloodst’ of vice versa. Een prachtig verblijf met een riant uitzicht over de Oostzee. Vanuit huis kunnen we direct zwemmen in zee waar Micha in eerste instantie, en later meer mensen, in alle vroegte 's morgens gebruik van maken (een unieke ervaring om daar in alle vroegte, met de maan nog boven je, in je uppie te lopen en dan even wakker worden in het toch wel frisse water). We eten heerlijk ‘versierde soep’ met brood en vitaminen en we smeren gelijk ons brood voor morgen zodat we maandag niet teveel tijd ‘verliezen’ met ontbijt. We kletsen gezellig nog wat na en gaan dan vroeg in de veren.

Maandag 11 september

Femie de Jager

Maandagochtend om 7.30 uur vertrekken we naar ‘De Punt’ (Nabben) voor de vogeltrek over zee richting Denemarken. ‘De Punt’ is het meest zuidelijke deel van het schiereilandje. Om er te komen moet je over een groot golfterrein wandelen. Bij de eerste ‘greens’ zitten er op het gras honderden Gele Noordse Kwikstaarten (Kees: "ze hebben geen oogstreep"). We zien ze op de volgende greens ook, er zitten ook jongen en de gewone Gele Kwikstaarten tussen. Het is een prachtgezicht, en we

genieten ook van het geluid als grote groepen overvliegen. Hun buikjes zijn echt knalgeel! Tevens vliegen over: Wespendieven, Huis- en Boeren-zwaluwen en Sperwers. Na een flinke/mooie wandeling met harde tegenwind arriveren we op de Zuidpunt, een natuurreservaat, vergelijkbaar met delen van ons waddengebied. Er blijken al heel wat meer vogelaars te zijn. Over zee kijkend, de harde wind trotserend, spotten we o.a. Krak-, Berg-, Slob- en Kuifeenden, Wilde Eend, Smient, Middelste Zaagbek, Zilverplevier, een kolonie Aalscholvers, Groenpootruiter, Pijlstaart en Bonte Strandlopers. Boven ons vliegen Wespendieven, Sperwers, een Boomvalk en een groepje Kruisbekken. Koffiedrinken en pauzeren doen we in de luwte van grote bossen Rimpelroos, alwaar we weer over 'de greens' met de Kwikstaarten uitkijken. Ook verwonderen we ons over de golfers en het vele personeel die de greens onderhouden als zijnde heel kostbaar. Het is grappig dat vogelaars en golfers van hetzelfde terrein genieten en elkaar 'gedogen'. De wind blijft hard, van het lange stilzitten worden we koud, en aan het eind van de ochtend vertrekken we richting dorp voor de boodschappen bij een ICA. We rijden door het lieflijke en rustige dorp Skanör met mooie lage huisjes. Daarna gaan we wat noordelijker, richting Arrie, naar Arriesjön (sjön is meer). Het landschap wordt heuvelachtig en gekenmerkt door uitgestrekte graanvelden. Het is het landschap van de 'Wallander detectives', we zitten redelijk dichtbij Ystad, maar daar gaan we maar niet naar toe. Onderweg spotten we een eerste Rode Wouw, hierna zullen er nog vele volgen. Bij Arriesjön zien we nog Futen, Meerkoeten en Knobbelzwanen met jongen, en dat is erg laat in de nazomer. Dick ziet een eerste Visarend, Femie ziet hem wegvliegen, maar gelukkig voor de anderen komt hij terug en gaat zitten. Ieder kan het masker goed zien. Verder Torenvalken, Rode Wouw, Bruine Kiekendief, Wulp en drie Gierzwaluwen (die broeden hier later). Tussen de Meidoorns horen we de Tjiftjaf. De Visarend laat zich nog mooier bewonderen. We gaan richting Börringesjön voor de aanvliegroute van Kraanvogels, maar helaas: we zien het meer wel, maar kunnen er niet komen. Onderweg wél twee Damherten. Bij een klein meertje in de buurt (de meadows van Börringe) o.a. veel Kieviten (wat zijn die kleuren toch mooi!), Krakeend, Slobeend, twee Dodaarzen, Buizerd, Rode Wouw, 5 Taigarietganzen, Grauwe Vliegenvanger en Kruisbekken. Op de terugweg richting Lotsvillan zien we 7 Fazanten en dan word ik 'wakker geschud' door opgewonden gepraat over een Kiekendief met spitse vleugels: een Steppekiekendief!! En ook nog een Smelleken!! Héél voldaan gaan we naar huis, waar enkele mannen o.l.v. Dick een heerlijke pastamaaltijd bereiden die we ons goed laten smaken.

Dinsdag 12 september

Dick Dekker

‘s Morgens om 6 uur opgestaan, enkelen van ons gingen even de zee in om wakker te worden. Na een snel ontbijt richting ‘de Punt’, het weer is niet super: veel wind (ZW, 5 à 6 Bft) en af en toe een bui op afstand. Bij aankomst veel Noordse Kwikstaarten op de golfbanen. Lopend naar ‘de Punt’ kwamen de eerste Sperwers en Wespendieven al langs, dat ging de hele morgen door. Ook een tiental Visarenden kwam langs, op de zandbanken voor ‘de Punt’ lagen 3 groepen Zeehonden, daartussen zaten twee Zeearenden. Niet veel vogels waagden de oversteek, er stond teveel wind. Op de terugweg even rond de bosjes bij de vuurtoren gekeken maar er zat weinig. Na het boodschappen doen rondje Falsterbo-park. Ook hier weinig klein spul. Op de hei was ook al weinig trek. Kees wist nog wat goeie plekken in het binnenland waar wél wat te zien was, dus reden we naar Nasbyholm, een wat hoger gelegen gebied waar je een mooi uitzicht had over weilanden en bossen. Twee Zeearenden zweefden over ons heen, altijd een imposant gezicht, in het weiland foerageerden twee Kraanvogels. Verder Buizerds, Wespendief, Rode Wouw en een Boomvalk die langs vloog. Op de terugweg door het binnenland langs allerlei binnenwegjes, waar we nog het een en ander zagen. Kees bedankt voor de opmerkzaamheid en uitleg van kenmerken van de vogelsoorten.

Woensdag 13 september

René Mastwijk

Om acht uur in de bus voor de rit naar Fyledalen voor een kans op Steenarend. Daar aangekomen installeerden wij ons, tot verbazing van een toekijkende Ree, in de bosrand. De eerste thermoskannen gingen open en de Steenarend mocht komen. Niet dus. Wel Koolmees, Torenvalk, Rode Wouw en veel Huis- en Boerenzwaluwen. Vijf Wespendieven vlogen langs. Een Boomklever deed een slechte imitatie van de Steenarend door zich wél te laten zien. Het bleek er eentje van de Scandinavische ondersoort te zijn, met een witte buik. Plotseling klonk het “kuih, kwie-kwie-kwie-kwei” en er vloog een Zwarte Specht over, die zich keurig aan de geluiden van het ANWB vogelboek hield. Een korte wandeling gaf nog Grasmus en wat Putters. Daarna begon de regen door te zetten, en nagekeken door de Ree ging het in de bus en richting Krankesjön. Maar doorrijden in een mooi beekdal met 9 vogelaars in een busje: dat gaat niet lukken. Dus gestopt onderweg en in de druilregen konden Tapuit, Paapje

en Blauwe Kiekendief aan de daglijst worden toegevoegd. Weer onderweg solliciteerde een Ree naar de functie van diner maar een snelle stop verijdelde dat. In de buurt van Krankesjön was het een half uurtje crossen door de bossen voordat we, tot verbazing van iedereen én de Garmin, opeens bij de uitzichttoren uitkwamen. En die is overdekt, dus we konden wel een buitje hebben. Op het water veel Knobbelzwanen. Die zitten daar zo'n beetje op de noordrand van hun verspreidingsgebied, en worden dan richting noorden afgelost door de Wilde Zwaan. Maar die zat er helaas niet tussen. Maar 3 vissende Visarenden zijn ook niet te versmaden. Verder veel Aalscholvers, Krak- en Kuifeenden en een enkele Brilduiker. En vooruit, ze moeten een keer genoemd worden, ook Meerkoeten. In een vlucht van meer dan 200 Wintertalingen werd een Zomertaling gemeld.

Een nabijgelegen kijkhut leverde niets extra's op, en om een uur of vijf werd de terugreis ingezet. Op een korte stop voor een Tapuit na verliep die vlekkeloos, en om halfzeven waren we weer in het hostel.

Donderdag 14 september

René Mastwijk

Het weerbericht voor deze dag, en zéker de middag, was niet best. Eigenlijk gewoon beroerd. Dus vroeg op, en om zeven uur in de bus om zoveel mogelijk van de droge morgen te profiteren. Op 'de Punt' van de golfbaan aangekomen werd snel de luwte van het struikgewas gezocht. De eerste Zwarte Ruiter van deze week werd gespot, en een Grote Stern woei over. Verder het normale gevogelte: wat Wilde Eenden, Aalscholvers, Grote Mantelmeeuwen, Wintertalingen, Brilduikers en nog 8 Rotganzen. En gelukkig ook nog wat golfers zodat we ook wat Putters te zien kregen. Een Wespendief-loze dag dreigde, maar gelukkig zwoegde er nog eentje tegen de storm in.

Met die strakke wind, en af en toe vlagen regen, was de aardigheid er gauw af. Er werd besloten tot koffie in het stadspark. Er werd gehoopt op luwte, droogte en zangvogeltjes. Alleen het eerste kwam uit. Maar gelukkig konden we droog koffiedrinken in wat zomerhuisjes. Nadat de ergste buien verdwenen waren, leverde een snelle blik op zee Eiders, Bonte Strandlopers en een Grote Stern op. De zangvogeltjes gaven niet thuis. Na boodschappen gedaan te hebben werd besloten het voor de rest van de dag voor gezien te houden, en om twaalf uur waren we weer terug in het hostel. Maar dáár was het, vanachter de ramen, prima vogeltrek kijken. En dat leverde de klapper van de dag: een Smelleken op de pier.

Vrijdag 16 september

Martine Kamminga

's Morgens om half acht staan we weer bij ‘de Punt’. Het is droog vandaag, maar er staat nog steeds een harde wind. Onderweg naar ‘de Punt’ bleef ik een beetje achteraan lummelen, maar zo kon ik wel een Dodaars horen hinniken in het water langs de kustlijn. De bekende vogels staan er nog steeds: de Scholekster en de Brilduiker, de Wulp op het zandbankje, in gezelschap van een Zwarte Ruiter, een paar Bergeenden, een paar Kluten, een mannetje Eidereend bij de Aalscholvers, de Blauwe Reiger strategisch opgesteld achter een bosje, beschut tegen de wind. Er vliegen vijf Rotganzen over, later nog eens vier. Veel Vinken in groepjes, evenals Kruisbekken. Later op de ochtend komen er meerdere Sperwers over, en natuurlijk de Gele- en Witte Kwikstaarten. Een klein hoogtepuntje vormt een groepje Pijlstaarten dat laag over het water scheert, perfect herkend door Kees.

Jammer dat we de trekroepjes van de kleine vogeltjes niet allemaal kennen. In de struik naast ons tikkert een Roodborst. Zo rond halftien komen er meer Boerenzwaluwen over, we horen het “Dju Dju” van een Groenpootruiter en het “Drrrt” van een Boompieper. We lopen langs de vuurtoren, waar een Wespendief en veel Sperwers passeren. In de bosjes laten een Fitis en een Tjiftjaf van zich horen en zien. En zowaar ... er dansen muggen over het land, de eerste van die week. Achter het bos is het zo beschut dat je in je T-shirt kunt lopen.

Tussen de middag doen we boodschappen voor een picknick in de avond, want dan gaan we naar een steengroeve waar een Oehoe zit. Maar eerst naar Arriesjön, waar we dinsdag ook hebben gestaan. Onderweg daarnaartoe zien we een Grauwe Kiek, een Torenvalk, uiteraard, en een Rode Wouw. Bij aankomst vliegen er direct 6 Buizerden over in één groep, en er verdwijnt een Gekraagde Roodstaart in de struik bij het kijkpunt. Onderweg naar het tweede uitzichtpunt komen we langs een Geelgors. Er groeit Boerenwormkruid, veel Guldenroede en Wilde Cichorei, waarvan alleen het allerlaatste bloemetje nog bloeit. Onderaan de uitkijkpost gaat het nogal steil naar beneden, maar dat belet Renie niet om eens een greep te doen naar de wilde appeltjes, die daar zo appetijtelijk aan een boompje zitten. We proeven er een: breinzuur. Er loopt een soort van paadje naar die boom. Renie is dus niet de enige die de klauterpartij naar beneden heeft gewaagd. In de verte komt ineens een Visarend aanzetten. Hij strijkt

neer in een Berk en blijft daar geruime tijd zitten. Wat een mooi gezicht! We kunnen hem uitgebreid bewonderen. Op de terugweg naar de auto zweven er twee majestueuze Zeearenden voorbij. Ze vliegen echt op de thermiek. Als we bij de auto zijn zien we nog net een paar Raven over de heuvel wegscheren. Zo rond halfvier gaan we zo langzamerhand richting de steengroeve. Het lichtglooiende landschap is geel van het geoogste graan. De provincie Skåne is vanouds de graanschuur van Scandinavië. Bij iedere ploegbeurt komen er nog zwerfkeien uit de IJstijd tevoorschijn. Aan de kust worden deze op hoopjes verzameld en er wordt aarde overheen gegooid, zodat er rijen grasbergjes in de akkers komen te staan. Meer in het binnenland vormen de boeren lage muurtjes van zwerfkeien. De boerderijen vormen helderwitte vlekjes in het landschap. De schuren zijn Zweeds rood.

Bij Vismarlöv een schitterend spektakel! Van het land stijgen maar liefst 22 Rode Wouwen op en ze zweven, duikelen en vliegen langs ons heen, sturend en manoeuvrerend met hun staart. We kunnen niet stil blijven staan, want er rijdt een vrachtwagen achter ons. Toen ik het ‘bandje’ van die dag afluisterde, dat ik ingesproken had op mijn telefoon, hoorde ik op de achtergrond het “Ooh” en “Aah” van de medepassagiers. We stoppen een tijdje bij Söderskog, een honderden jaren oud natuurmonument bij Dalby. Op onze wandeling door het donkere bos horen we slechts één keer een Boomklever. Er groeien onder andere Hazelaars. Micha weet te vertellen dat de mensen in de Middeleeuwen pijlen maakten van de jongere takken, omdat ze zo mooi recht groeien. Het afgevallen hout wordt niet opgeruimd. De zwarte stronken op de grond zijn van een macabere schoonheid. Ze vormen een voedingsbodem voor de mooiste paddenstoelen. Rond een uur of zes komen we dan aan bij de steengroeve van Hardanberga, waar de Oehoe moet zitten. Daar genieten we aan de picknicktafel eerst van onze meegebrachte etenswaren. Brood, salade, tomaten, Gezellig! Het stof van een oude paraplu, ooit gevonden door Marian, fungeert als tafelkleed.

De avond valt. De Kauwtjes die door de groeve rondvlogen, zoeken hun slaapplekken op. Het speuren naar de Oehoe begint. Hee, zien we hem daar niet? Een zwarte gedaante met oortjes, in de verte. Telescoop erop. Nee, het is een holte in het gesteente. In het meertje, links van ons, zwemt een eenzame Meerkoet. In de verte klinkt het pompende geluid van een waterafvoersysteem. Dat is alles. De Oehoe laat zich horen noch zien. Als het helemaal donker is, blazen we de aftocht. Het was een mooie dag, en je kunt niet alles hebben ...

Zaterdag 16 september

Marian van Leeuwen

Om 7.00 uur gaan we weer naar ‘de Punt’. De weerberichten zijn redelijk gunstig, half tot licht bewolkt, ook zon en wind (ZW, 2 à 5 Bft). Misschien kunnen we het verschijnsel vogeltrek op deze laatste dag echt beleven, zoals we het voor ogen hebben.

Het is weekend, de parkeerplaats staat al stampvol, evenals de bermen waar een parkeerverbod heerst. Mischa weet een plekje te vinden voor ons busje, en vol verwachting gaan we op weg naar ‘de Punt’. Grote groepen Vinken vliegen over, de Sperwers komen van alle kanten, Gele- en Noordse Kwikstaarten op ‘de green’, ja, dit wordt een mooie trekdag! Het hangt letterlijk en figuurlijk in de lucht. Wat is dat fijn, vooral voor de deelnemers die voor de eerste keer mee zijn. Kees roept namen vanaf zijn stoeltje en heeft het er druk mee.

Overal staan vogelaars, men zoekt het liefst een plekje waar je goed zicht hebt, maar ook in de luwte kunt staan. We genieten volop van de langstrekkende, foeragerende en rustende vogels. Vooral de Sperwers die overal te zien zijn. Ze vliegen laag, dat lijkt wat stiekem, in de luwte van een dijkje, of hoger, en moeten dan vogelaars en golfers ontwijken, of nog hoger zodat ze ruim baan hebben. We hebben amper tijd om het meegebrachte ontbijt en de koffie te nuttigen. Vooral de grote groepen Vinken met wat Kepen, de groepen Kruisbekken en de Boerenzwaluwen die overal langs vliegen ontlokken de “ah’s” en “oh’s”. Ook blijft het interessant om de golfers hun spelletje te zien doen. Twee zeer verschillende takken van sport ontmoeten hier elkaar. Ik vraag me af hoeveel vogels door een golfbal om het leven zijn gekomen!? Om een indruk van de drukte in de lucht te krijgen volgen hier enkele officiële cijfers van deze dag: 1690 Sperwers, 3700 Graspiepers, 81900 Vinken, 595 Gele Kwikstaarten, 238 Wespendieven, 387 Buizerds, één Ruigpootbuizerd, 830 Kruisbekken, 31 Rode Wouwen, 32 Visarenden, 7 Boomvalken en één Zeearend. Dan zie je ook dat elke soort een eigen trekperiode heeft. De site www.falsterbofagelstation.se geeft veel informatie. Om 10.30 uur wordt het rustiger, en breken we op om boodschappen te doen. De groep kiest ervoor om bij ‘ons thuis’ te eten. Er is zo’n goede keuken en plek om te zitten, veel gezelliger dan in een restaurant.

Om 12.00 uur zitten we op de welbekende ‘heide’ met volop zon, eindelijk een goede dag om daar te vogelen! Er ontstaan veel torens van Buizerds

die deze al cirkelend op de thermiek bouwen, dan glijden ze af om de overkant van het water te bereiken. Sperwers, Visarenden, Bruine- en Blauwe Kiekendieven, Boom- en Torenvalken vliegen langs. De ene eenzame Zeearend van die dag komt ook voorbij en o.a. Tapuiten, Paapjes en Bonte Kraaien kleuren het veld. Om 15.00 uur gaan we naar huis, veel ogen zijn moe en de chauffeurs wacht een intensieve terugreisdag. Een viertal vertrekt nog naar de haven, waar Tapuiten op de stenen lopen, en in een struik zit een mooi groepje Ringmussen. We wandelen door een bosnatuurgebiedje waar we o.a. Fitis, Watersnippen, Groenpootruiters en een mooie Groenlandse Tapuit, met okerbruin op de borst, zien.

Thuis wacht een heerlijke rijst (overgebleven en bewaard van vorige maaltijden) met prutje. Renie krijgt de lachers op zijn hand door de overgebleven rijst als “fossiele rijst” te bestempelen, het was al 3 dagen oud!! Maar het smaakt prima, en er wordt wederom gesmuld!

Zondag 17 september

Marian van Leeuwen

Het zit erop, we gaan weer naar huis. Om 6.00 uur vertrek van Lotsvillan. Alles verloopt prima, mede door de omwegen om files te vermijden. Met dank aan Micha en zijn iPhone! Helaas pikt een onverlaat op de boot van Rodbyhavn naar Puttgarden het rugzakje van Renie, met zijn telefoon, en dat is heel vervelend. Na Denemarken verdwijnen de mooie Bonte Kraaien en maken weer plaats voor hun zwarte soortgenoten. In Nederland staan weer Grote Zilverreigers in de weilanden. Om 18.10 uur arriveert het busje in Castricum en kan Renie deze op tijd in Alkmaar afleveren. Kees, heel erg bedankt voor de voortreffelijke leiding en de geweldige vogelkennis die je met ons deelde.

Euro Birdwatch telling, 30-09-2017

Marian van Leeuwen

Wat een idee dat heel veel vogelaars op dezelfde dag door heel Europa weer en wind trotseren om trekvogels te tellen! We worden op alle fronten Europeanen en wereldburgers. Ja, de vogels houden zich ook niet aan de grenzen en gaan grensoverschrijdend op trek. Wat een interessant fenomeen en waar voedsel je kan brengen. Dit jaar had Hans Groot de taak op zich genomen om het plaatselijk te organiseren en te leiden, dat waarderen we zeer. Helaas was de respons, zelfs na een aardige

reminder, niet erg groot, alleen ondergetekende. Daarom had ook Hans Schekkerman zijn hoger gelegen Trektelpost Castricum verlaten om mee te helpen aan het einde van de Veldweg. Dus Hans en Hans als doorgewinterde tellers plukten figuurlijk de vogels uit de lucht. Wat een kennis aan trekroepjes en het snel schatten hoeveel er door het luchtruim vlogen. Trix Grooff, die naar aanleiding van een krantenbericht was gekomen, en ik waren diep onder de indruk. Vanaf 7:00 uur tot 10:30 uur is er geteld. Het was bewolkt, de wind kwam uit het noorden, later vanuit west en na 10:30 uur begon het te regenen. Ook de trek viel stil dus was het tijd om te stoppen.

Op www.trektellen.nl kunt u de gegevens vinden onder Castricum aan Zee (landtrek) op 30 september met verdeling naar zuid of noord.

Lepelaar 11, Blauwe Reiger 1, Aalscholver 86, Sperwer 1, Havik 1, Watersnip 15, Kokmeeuw 5, Grote Mantelmeeuw 13, Zilvermeeuw 66, Kleine Mantelmeeuw 93, Torenvalk 3, Zwarte Kraai 1, Pimpelmees 36, Koolmees 20, Boomleeuwerik 5, Boerenzwaluw 4, Spreeuw 880, Merel 2, Zanglijster 19, Grote Lijster 1, Ringmus 1, Heggenmus 5, Grote Gele Kwikstaart 4, Witte Kwikstaart 29, Graspieper 1339, Oeverpieper 8, Vink 679, Keep 1, Groenling 2, Kneu 774, Putter 30, Sijs 3, Rietgors 5.

Er is een mooie Vlaamse site om trekroepjes te leren en te oefenen en via Micha kreeg ik nog een hollandse site.
www.natuurstudiegroepdijleland.be/trektelmodule
www.noordlaarderbos.nl/index.php/trekroepjes

Orpheusspotvogels in het NH Duinreservaat, 2012-2017

Hans Groot en Hans Schekkerman

De Orpheusspotvogel is in Europa de zuidwestelijke tegenhanger van de Spotvogel. Het is een broedvogel in Wallonië, Zuidwest-Duitsland, Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, Slovenië en Kroatië. Het broedgebied overlapt met dat van de Spotvogel in Noord-Frankrijk en Zuid-België. Sinds de jaren negentig van de vorige eeuw komt de Orpheusspotvogel in zeer kleine aantallen als broedvogel in ons land voor (soms in mengparen met Spotvogel), met name in Noord-Brabant en Limburg. In de rest van het land is het nog steeds een zeldzame verschijning en betreffen waarnemingen meestal ongepaarde, zingende mannetjes. Daarom is het bijzonder dat recent in drie verschillende jaren Orpheusspotvogels opdoken in het Noordhollands Duinreservaat. In 2012 werd een zingend,

solitair mannetje waargenomen. Het jaar daarop was er sprake van een gemengd paar Orpheusspotvogel x Spotvogel en in 2017 vond er een geslaagd broedgeval plaats van een zuiver broedpaar Orpheusspotvogel! Dit artikel beschrijft in chronologische volgorde de gevallen per jaar en plaatst die in het perspectief van de landelijke status van de soort.

2012: solitair zingend mannetje

Op 15 mei 2012 werd tijdens een broedvogelinventarisatie door Rinus Dillerop een zingende Orpheusspotvogel ontdekt in een door Duindoorns gedomineerd struweel op de grens van het Tussenduin (NHD) en het bollengebied ten westen van Heemskerk. Enkele ingewijden troffen de vogel ook zingend aan op 18, 19 en 20 mei, en voor het laatst, op 2 juni (Dick Groenendijk). De voortdurende zangactiviteit wees erop dat hij niet gepaard was. Met zang gedurende ten minste 10 dagen en tussen de datumgrenzen 15 mei en 15 juli voldeed dit geval wel aan de criteria voor een territorium (van Dijk & Boele 2011). Op 21 juli werd op de Vinkenbaan, 4 km noordelijk van het Tussenduin, een adulte Orpheusspotvogel gevangen. Het is niet helemaal uitgesloten dat dit dezelfde vogel betrof.
Een opname van de zang van DG van 18 mei 2012 is hier te horen:
https://noordholland.waarneming.nl/waarneming/view/69454790

Orpheusspotvogel Foto: Piet Admiraal

2013: gemengd broedpaar Orpheusspotvogel x Spotvogel
Waarnemingen
Op 1 juni 2013 trof Piet Admiraal in hetzelfde duindoornstruweel in het Tussenduin opnieuw een zingende Orpheusspotvogel aan, die hij determineerde aan de hand van de zang en de korte handpenprojectie (ca. 60%). ’s Avonds bezochten Hans Schekkerman, Ruud Altenburg en Lonnie Bregman de plek. De af en toe zingende vogel liet zich nauwelijks zien en er was wat twijfel over de zang, die af en toe de voor gewone Spotvogel kenmerkend gedachte hoge uithaaltjes (het ‘badeendje’) bevatte. Er werden twee typen roepjes uit het struweel gehoord, een snel ratelend ch-ch-ch-ch-ch-ch-ch als een opgewonden Huismus (‘chatter-roep’), dat kenmerkend is voor Orpheus-spotvogel, maar ook geregeld een chi-doi of ch-ch-doi zoals de roep van Spotvogel. Dat deed vermoeden dat er wellicht twee vogels waren. Dit werd op 2 en 4 juni bevestigd door PA/LB en HS. De (nog maar af en toe) zingende vogel was een Orpheus-spotvogel op basis van handpenprojectie, pootkleur en chatter-roep. De tweede vogel zong niet, riep chi-doi en had een lange handpenprojectie (90-100%) en een duidelijker lichte armpenbaan; een Spotvogel dus. Op 4 juni voerde deze vogel twee maal lichtgekleurd materiaal (pluis of veertje) aan naar het duindoornstruweel (HS). De eerste vogel volgde de ander hierbij, maar werd niet zelf met materiaal in de bek gezien. Onze interpretatie was dat een mannetje Orpheusspotvogel gepaard was met een vrouwtje Spotvogel dat bezig was met nestbouw. Ook bij vervolgwaarnemingen op 5 en 8 juni (RA, HS, Guido Keijl) werden beide vogels gezien. Op 23 juni werd alleen de Orpheusspotvogel waargenomen (HS). Op 29 juni werd in ruim een uur tijd één keer gezien dat hij voedsel transporteerde naar het duindoornstruweel (HS). Twee keer vloog daaruit ook vermoedelijk het vrouwtje Spotvogel weg. Toch leek het er niet op dat er al jongen werden gevoerd. Op 1 juli werd in een uur tijd slechts één keer de Orpheus waargenomen, roepend en kort zingend (HS, RA). De Spotvogel werd niet waargenomen, en het vermoeden rees dat een broedpoging op niets aan het uitlopen was. Op 5 juli bleken beide vogels nog aanwezig, maar werd opnieuw geen voedseltransport gezien. Op 10 juli bespeurde Dick Groenendijk in 1.5 uur geen enkele spotvogelactiviteit meer. Dit is de laatste maal dat de plek door ons werd bezocht, vanwege vakanties. In het voorjaar van 2014 is nog enkele malen geluisterd in het Tussenduin, maar werd geen (Orpheus)spotvogel meer aangetroffen. De chatter-roep en zang van de Orpheusspotvogel en de roep van de Spotvogel zijn te beluisteren in deze opnames van RA van 1 juni 2013: https://waarneming.nl/waarneming/view/146024751

Interpretatie

De Orpheusspotvogel zong in 2013 vanaf de eerste waarneming steeds infrequent en kort, in tegenstelling tot in 2012. Dat is een aanwijzing dat hij toen al gepaard was, en strookt met het feit dat al op die dag een tweede (Spot)vogel werd gehoord. Dat op 4 juni alleen de Spotvogel lichtgekleurd materiaal in de snavel vervoerde naar het kernstruweel, en hierbij werd gevolgd door de Orpheus, past op de beschrijving van het nestbouw gedrag in Cramp (1992): het vrouwtje bouwt het nest, met weinig of geen hulp van het mannetje, dat echter wel vaak dicht in de buurt blijft. Dat hierna geen materiaal transport meer werd gezien kan erop wijzen dat het nest af was. Het is ook denkbaar dat het nooit is voltooid, maar de voortdurende aanwezigheid van de Spotvogel wijst op een langdurige paarband en past op een broedend vrouwtje. Dat geldt ook voor het

Orpheusspotvogel Foto: Eric Menkveld

voedseltransport door de Orpheusspotvogel op 29 juni; bij beide spotvogelsoorten is ‘courtship feeding’ in de baltsfase niet bekend, bebroeden alleen de vrouwtjes de eieren, en gaan daarbij geregeld van het nest af om zelf te foerageren maar worden ook wel door het mannetje gevoerd (Cramp 1992). Uitgaande van nestbouw op 4 juni en literatuur

over de broedcyclus van beide soorten zouden vanaf ca. 25-30 juni jongen in het nest te verwachten zijn geweest, die rond 11 juli hadden kunnen uitvliegen en daarna nog 1-2 weken door de ouders zouden zijn gevoerd. De bezoeken op 1, 5 en 10 juli vielen dus in de periode waarin er bij een geslaagd broedgeval jongen aanwezig zouden moeten zijn geweest. Dat toen geen voedseltransport werd waargenomen wijst erop dat een broedgeval op zijn laatst in de vroege nestjongen-fase is mislukt.

In termen van broedzekerheid voldoen de waarnemingen in 2013 aan de criteria voor een territorium en voor een 'waarschijnlijk broedgeval' (aanwezigheid paar, transport van nestmateriaal). Het voedseltransport op 29 juni is voldoende om te spreken van een 'zeker broedgeval' (Sovon 2002). Hoewel dit uiteraard niet geheel vaststaat, is het feit dat exact dezelfde groep struiken twee jaar achtereen de thuisbasis vormde van een Orpheusspotvogel 'toevallig' genoeg om aan te nemen dat het ging om hetzelfde mannetje.

Orpheusspotvogel Foto: Eric Menkveld

Het broedpaar van 2013 bestond uit een mannetje Orpheusspotvogel en een vrouwtje Spotvogel. Gemengde paren komen geregeld voor in de overlapzone tussen de twee soorten, ook in Zuid-Nederland (bv. maximaal

5 van 11 mogelijke broedparen in 2000-2009; van Noorden & van Dongen 2009). Ook is bekend dat eieren van zulke mengparen vaker niet uitkomen dan bij zuivere paren (Faivre & Ferry 1989), wat wellicht een verklaring kan zijn voor het mislukken van het broedgeval. De 'Spotvogel-uithaaltjes' en de vrij talrijke herhalingen in de zang waren aanvankelijk voor ons aanleiding om de mogelijkheid open te houden dat de Heemskerker man een hybride Orpheusspotvogel x Spotvogel was. Uit informatie aangedragen door o.a. Ruud van Dongen en Boena van Noorden, die aan beide soorten onderzoek verrichtten in Zuid-Nederland, blijken de hoge uithaaltjes echter ook voor te komen bij Orpheusspotvogel. RvD en BvN vonden de geluidsopnamen uit Heemskerk goed passen op Orpheus. Uit de zone van areaaloverlap in NO-Frankrijk en België is bekend dat Orpheusspotvogels geregeld elementen van Spotvogelzang in hun zang overnemen, zoals meer herhalingen. Dit is vermoedelijk leer- of kopieergedrag en niet een gevolg van hybridisatie (Secondi et al. 2003). Ook de uiterlijke kenmerken van het mannetje Orpheusspotvogel (zoals de korte handpenprojectie) wezen niet op een hybride.

2017: geslaagd broedgeval zuiver paar Orpheusspotvogel

Waarnemingen

Op 3 juni hoorde Hans Groot (HG) langs het fietspad naar Castricum aan Zee, ter hoogte van De Hoep, een niet alledaagse, snelle zang. In een kaal boompje zat een zangvogel met geelgroene boven- en lichtgele onderdelen, die snel uit beeld verdween. Verenkleed en zang wezen zeker op een spotvogel, alleen was uit de korte zangstrofen nog niet op te maken om welke soort het ging. Vanwege de haastige zang, zonder kenmerkende Spotvogel-delen (eerdergenoemd badeendje) was er een sterk vermoeden dat het om een Orpheusspotvogel ging. De vogel antwoordde ook enkele keren op het afspelen van de zang van Orpheusspotvogel. HG schakelde de hulp van buurtgenoot Sander Lagerveld in om foto's te maken, waarop kon worden vastgesteld dat het daadwerkelijk om een Orpheusspotvogel ging. Doorslaggevende kenmerken waren het ontbreken van een licht vleugelpaneel en de korte handpenprojectie. HG maakte het nieuws via de lokale app-groep bekend en diezelfde avond konden al enige vogelaars de vogel bewonderen. Hij liet zich namelijk steeds fraai zien; vooral het kale boompje bleek een favoriete zangpost. Ook liet hij meerdere keren het diagnostische chatter-roepje horen. De dag erna kwamen de eerste aanwijzingen dat het zingende mannetje niet alleen was. Meerdere waarnemers zagen twee vogels achter elkaar aan zitten, waarvan één zeker de Orpheusspotvogel was. Ook werd het chatter-roepje uit een struik gehoord terwijl de zingende vogel in het kale boompje zat. Zong het mannetje op de

dag van ontdekking al niet voluit, na de eerste dagen zong hij bijna helemaal niet meer. Dit voedde de gedachte dat de vogel wellicht gepaard was. Vervolgwaarnemingen waren nodig, ook om te bepalen of de andere vogel een Orpheusspotvogel of een Spotvogel betrof. Op 14 juni hoorden Pim de Nobel, DG en HG vlak na elkaar de chatter-roep op twee plaatsen met een onderlinge afstand van 50 meter. Hoewel beide vogels niet precies tegelijk werden waargenomen, werd het steeds waarschijnlijker dat beide vogels Orpheusspotvogels waren. Bovendien hoorden zij later één van de vogels langdurig alarmeren uit een dichte struik naast het fietspad, waar vervolgens een Gaai uit kwam zetten. Dit kon erop duiden dat de vogels een nest hadden. De volgende dag werden met zekerheid twee verschillende Orpheusspotvogels gezien.

Jonge Orpheusspotvogels Foto: Hans Groot

In de twee weken die volgden werd voortdurend wel één van beide vogels waargenomen, meestal vanwege de chatter-roep. Vaak lukte het dan wel om de vogel te zien foerageren in de dichtbegroeide strook tussen De Hoep en het fietspad. Het mannetje zong in het geheel niet meer.

Pas op 30 juni kwam er zekerheid over het broeden. RA zag één van de adulte vogels met een libel in de snavel: voedseltransport, ofwel broedzekerheidscode 14 (alleen 15, nest met eieren en 16, nest met jongen zijn hogere codes)! RA, HS en HG besloten dat waarnemingen vanaf dat moment onder embargo geplaatst moesten worden op de website waarneming.nl. Hoewel natuurlijk lang en breed bekend was dat de vogels hier verbleven, leek het verstandig om verdere waarnemingen niet meer openbaar te maken. Het zou jammer zijn als het broedgeval zou mislukken doordat te veel belangstelling verstoring zou veroorzaken.
RA, HS en HG hielden de vogels goed in de gaten en op 8 juli hoorde HS de bedelroep van in ieder geval één juveniele Orpheusspotvogel. Beide ouders kwamen voer brengen, maar het jong zelf bleef uit beeld, diep verstopt in een struik op enige afstand van de plek waar de ouders eerder voer naar toe brachten. De dagen erna bleken er meerdere jongen te zijn. Doorgaans zaten ze onzichtbaar in het struweel en kwamen pas roepend tevoorschijn zodra één van de adulte vogels met voer aan kwam zetten. Op 15 juli werden met zekerheid drie verschillende juveniele vogels gezien, maar werd niet uitgesloten dat er nog een vierde juveniel was. De jonge vogels zaten meestal verspreid zodat het exacte aantal lastig was vast te stellen. Op de 19e kon HG enkele foto's maken van twee juveniele vogels die langdurig naast elkaar op het hek naast de Hoep zaten en gevoerd werden door een adulte vogel. Op 21 juli was GK de laatste die de vogels waarnam. Bizar is overigens dat op 14 juni een Orpheusspotvogel werd gevangen op VRS Castricum, op ruim 3 km van de broedlocatie bij De Hoep. Dit is een ander exemplaar geweest, aangezien op 14 juni zeer waarschijnlijk 2 verschillende roepende vogels bij De Hoep zaten, en geen van de vogels hier na die datum een ring droeg. Een geluidsopname van de bedelende jongen van DG op 19 juli is hier te beluisteren: https://noordholland.waarneming.nl/waarneming/view/141802336

Interpretatie

Ten tijde van de ontdekking had het paartje mogelijk al een nest. Het mannetje zong vanaf dag één weinig en op 4 juni werden al twee vogels gezien. De eerste dagen na de ontdekking is er geen nestbouw waargenomen, terwijl de plek vrijwel dagelijks door vogelaars werd gefrequenteerd. Uitgaande van een nest op 3 juni, zouden er rond 24-29 juni jongen in het nest moeten zijn, die na circa 12 dagen hebben moeten uitvliegen, dus in de periode 6-11 juli. De jongen blijven dan nog een dag of 10 afhankelijk van de ouders. De waarnemingen van het alarmeren voor de Gaai op 14 juni in de nestfase, het eerste voedseltransport op 30 juni, de eerste uitgevlogen jongen op 8 juli en de laatste waarneming op 21 juli

passen hier prima in. Volgens Kennerley en Pearson (2010) trekken de Europese vogels vanaf eind juli uit de broedgebieden naar West-Afrika. Al met al is er dus een geslaagd broedgeval van een zuiver broedpaar Orpheusspotvogels geweest! Hoewel het nest nooit is gevonden (er is ook bewust niet naar gezocht om verstoring te voorkomen), was duidelijk dat dit zich ergens in de dichtbegroeide strook tussen De Hoep en het fietspad bevond. De begroeiing hier bestaat o.a. uit Eik, Meidoorn, Kardinaalsmuts, Kornoelje en Liguster met veel ondergroei. Volgens de literatuur ligt het nest meestal op 1-3 meter boven de grond in dicht struikgewas. Doorgaans worden 4-5 eieren gelegd, soms 3. Er zijn bij De Hoep met zekerheid 3 jongen gezien, mogelijk 4. De locatie bij De Hoep ligt op ruim 7 km van het Tussenduin. Het is gissen of het mannetje van 2012 en 2013 in 2017 nog leefde en bij De Hoep opdook. Maar opmerkelijk is wel dat er in drie jaren Orpheusspotvogels opdoken zover buiten het reguliere broedgebied.

Broedgevallen van de Orpheusspotvogel in Nederland

Tussen 1990 (eerste broedgeval) en 2000 werden in Nederland 7 geldige territoria van Orpheusspotvogel geregistreerd, in 2000-2009 36 en in 2010-2015 24 (Sovon-broedvogelrapporten, o.a. Boele et al. 2017). Deze cijfers laten een toename zien, die echter wat achterblijft bij aangrenzend Wallonië. Hier broedden in 1992 500-600 paren, en in 2001-2007 al ca. 2100 (Jacob 1996, Jacob et al. 2010). In Vlaanderen gaat het overigens ook een stuk minder hard.

In Nederland verschijnen verreweg de meeste Orpheusspotvogels in (Zuid) Limburg en Noord-Brabant. Buiten die provincies zijn nog maar zelden zekere broedgevallen vastgesteld: naast de twee uit dit artikel alleen in het Knarbos in Flevoland (1990 en 2014) en bij Zoetermeer (ZH, 2003). Dit waren alle drie zuivere Orpheusspotvogelparen. Daarnaast zijn er geldige territoria zonder broedaanwijzingen gevonden bij Zeewolde (Fl, 1993), Ankeveen (NH, 1993), Weerribben (Ov, 2004), Ter Apel (Gr, 2004), Arnemuiden (Zld, 2005), Rhenen (Gld, 2014) en Maarn (Ut, 2014). Ook zongen hier en daar mannetjes te kort om van een territorium te kunnen spreken, o.a. bij Huizen (NH, 2000 en 2007), Zoetermeer (ZH, 2003), Kennemerduinen (NH, 2009), Amerongen (Ut, 2010), IJmuiden (2011), Eemshaven (Gr, 2013), Brummen (Gld, 2017), en Ouddorp (ZH, 2017).

De hier besproken gevallen in 2012, 2013 en 2017 waren dus de eerste vastgestelde territoria en broedgevallen in Noord-Holland, en de noordelijkste broed-gevallen in Nederland tot dusver. Bij een verdere opwarming van het klimaat is wellicht te verwachten dat de soort hier vaker

gaat verschijnen. Misschien broeden ze zelfs al vaker in Nederland dan we nu weten; er is een tamelijk geoefend oor nodig om de zang te herkennen, en de soort arriveert pas laat in het voorjaar, wanneer veel broedvogel-inventariseerders hun veldbezoeken al aan het afbouwen zijn. Alertheid geboden dus in juni en begin juli!

Dankwoord
Dank aan alle 'spotvogelspotters' die informatie doorgaven over het gedrag van de vogels, met name Piet Admiraal, Ruud Altenburg, Lonnie Bregman, Dick Groenendijk en Guido Keijl. Sander Lagerveld wordt bedankt voor zijn hulp in het rondmaken van de determinatie door het fotograferen van het mannetje op de eerste dag in 2017. PWN verleende toestemming om het broedgeval in afgesloten terrein in 2013 te volgen. Boena van Noorden en Ruud van Dongen worden bedankt voor hun informatie over zang en broedgevallen van Orpheusspotvogels in Zuid-Nederland.

Literatuur

- Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2017. Broedvogels in Nederland in 2015. Sovon-rapport 2017/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Boele A., van Bruggen J., van Dijk A.J., Hustings F., Vergeer J.W., Ballering L. & Plate C.L 2012. Broedvogels in Nederland in 2010. Sovon-rapport 2012/01. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Cramp S. (ed.) 1992. Handbook of the Birds of the Western Palearctic, Vol. VI. Oxford University Press, Oxford.
- van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding Sovon-broedvogelonderzoek. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Faivre B. & C. Ferry, 1989. La régression du Grand Contrefaisant Hippolais icterina en Bourgogne. Aves 26: 153-166
- Jacob J.-P. 1996. Nidification de l'Hippolais polyglotte en Wallonie. Aves 23: 1-11.
- Jacob J.-P., Dehem C., Burnel A., Dambiermont J.-L., Fasol M., Kinet T., van der Elst D. & Paquet J.-Y. 2010. Atlas des oiseaux nicheurs de Wallonie. Gembloux.
- Kennerley P., & D. Pearson, 2010. Reed and bush warblers. Helm Identification Guides, London.
- Secondi J., Bretagnolle V., Compagnon, C. & Faivre B. 2003. Species-specific song convergence in a moving hybrid zone between two passerines. Biological Journal of the Linnean Society 80:507–517
- Sovon Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. NNM Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

Verslag Roofvogelinventarisatie 2017

Henk Levering

Inleiding

Vanaf 1995 wordt het duingebied tussen Wijk aan Zee en Camperduin ieder jaar op dagroofvogels geïnventariseerd door de Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin (RNKD). Deze bestaat uit ongeveer 40 personen, leden van onze vogelwerkgroep en vogelwerkgroep Alkmaar. De resultaten worden jaarlijks aan de beheerders PWN en SBB gerapporteerd. Ook de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) ontvangt een verslag en de nestkaarten, die doorgestuurd worden naar Sovon.

Figuur 1. Overzicht van de deelgebieden tussen Wijk aan Zee en Egmond aan Zee.

De volgende broedbiologische gegevens worden zoveel mogelijk verzameld:

- aantal eieren, aantal uitgekomen jongen en (vooral) aantal uitgevlogen jongen
- datum van uitvliegen en berekend tijdstip van legbegin
- in geval van mislukking de reden daarvan
- ruipennen in de buurt van nesten, met name van Sperwer en Havik
- ringen van prooidieren, vooral van de Havik, resten van prooidieren
- geslacht, leeftijd en biometrie van de jongen die geringd werden

In dit stuk wordt verslag gedaan van de resultaten in 2017 in het werkgebied van VWG Midden-Kennemerland: het duingebied tussen Wijk

aan Zee en Egmond aan Zee. De gegevens van het ringonderzoek omvatten het hele werkgebied van Wijk aan Zee tot Camperduin.

Broedresultaten

Wespendief Pernis apivorus
Mede op basis van waarnemingen van anderen op waarneming.nl zijn in het zuidelijk gebied 3 territoria vastgesteld (
Tabel 1), verdeeld over de gebieden Heemskerk, Castricum en Bakkum/Egmond. Mogelijk was er zelfs een vierde territorium bij Egmond-Binnen. De waarnemingen bij het Lioba klooster vielen echter net buiten het onderzoeksgebied. Met name in gebied Castricum werden veel Wespendieven waargenomen, vaak ook vlinderend. Op 15 juli zagen we vanaf de Papenberg vier verschillende exemplaren, er waren drie mannetjes waarvan er één vlinderde. Eén paartje verdween in gebied Heemskerk. Op 22 juli vloog een vrouwtje met raat richting Wildernis/Heemskerk. Hoog boven de Wildernis vlinderde op dat moment datzelfde mannetje. Ondanks deze aanwijzingen werd helaas geen nest gevonden. Dat er wel succesvol gebroed is bewees de waar-neming van Hans Schekkerman op 10 augustus:
"Lichte juveniel met vrijwel witte onderzijde. Veel bedelroepend, subtiel anders dan buizerd. Geregeld korte vluchtjes makend en dan na 100 m weer neerstrijkend, vlucht nog niet erg zeker. Vloog uiteindelijk verder weg naar NO."
Dit jong werd in de weken erna nog door verschillende mensen gezien. Maar we hebben niet met zekerheid kunnen vaststellen op welk nest er gebroed is.

2017	Territoria	Nesten	Succes	Legbegin van	Legbegin tot	Uitvliegen van	Uitvliegen tot	Eieren	Per nest	Jongen	Per nest	Hoogte
Wespendief												
Heemskerk	1											
Castricum	1	1	1							1(1)	1,0	
Bakkum/Egmond	1											
Totaal	**3**	**1**	**1**							**1(1)**	**1,0**	

Tabel 1. Resultaten Wespendief 2017.

In
Figuur 2 is te zien dat er t/m 2006 meestal slechts één territorium werd vastgesteld. Alleen in 1995, 2001 en 2005 werden uitgevlogen jongen

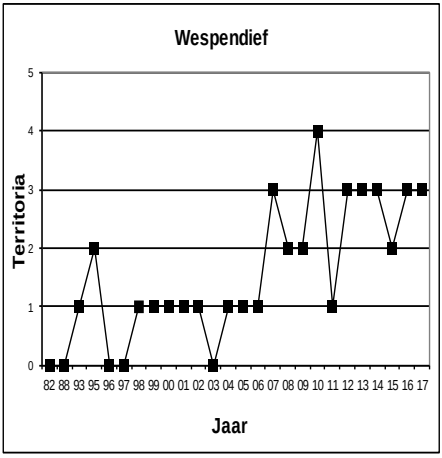

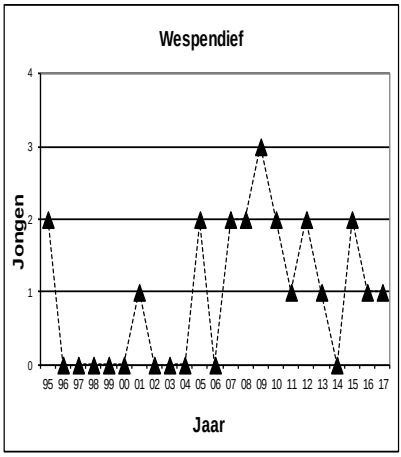

vastgesteld. Vanaf 2007 werden meestal 2-3 territoria gevonden en vlogen er 1-3 jongen uit. Alleen in 2014 werden geen uitgevlogen jongen gezien.

Figuur 2. Aantal territoria (links) en uitgevlogen jongen (rechts) van de Wespendief.

Havik *Accipiter gentilis*

In gebied Heemskerk werden 5 nesten gevonden waarvan 3 succesvol met 6 jongen. Dit beeld is ongeveer gelijk aan de voorgaande jaren.
In gebied Castricum werden maar liefst vier bezette nesten gevonden: een record! Helaas mislukten twee van de broedsels in de ei-fase. Het betrof een nieuwkomer in het zuidwesten van het gebied (1 ei), en een nest (met 3 eieren) van een paartje dat al sinds 2009 een territorium bezet. Bij de andere twee nesten vlogen resp. 1 en 3 jongen uit. Dit laatste nest, in de Glopstukken, was waarschijnlijk van het paartje dat in 2016 in het Commissarisveld had gebroed. Hoewel het nieuwe nest er solide uitzag, is het toch in de late jongen fase uit de boom gedonderd. Gelukkig konden de jongen zich toen al redden. Op het oude nest in het Commissarisveld troffen wij op 15 april een Boommarter aan.
In gebied Bakkum/Egmond werden drie succesvolle nesten gevonden: twee in Bakkum en één in Egmond. Er vlogen zeven jongen uit. Vorig jaar waren er vier succesvolle nesten met 13 uitgevlogen jongen, een flinke terugval dus. Vooral in Egmond was het resultaat mager met slechts één uitgevlogen jong.

2017	Territoria	Nesten	Succes	Legbegin		Uitvliegen		Eieren	Per nest	Jongen	Per nest	Hoogte
				van	tot	van	tot					
Havik												
Heemskerk	5	5	3	25/3	1/4	12/6	21/6	6(3)	2,0	6(3)	2,0	8-20
Castricum	4	4	2	25/3	6/4	14/6	26/6	12(4)	3,0	4(2)	2,0	10-15
Bakkum/Egmond	4	3	3	25/3	19/4	12/6	9/7	7(2)	3,5	7(3)	2,3	12-16
Totaal	**13**	**12**	**8**	**25/3**	**19/4**	**12/6**	**9/7**	**25(9)**	**2,8**	**17(8)**	**2,1**	**8-20**

Tabel 2. Resultaten Havik 2017.

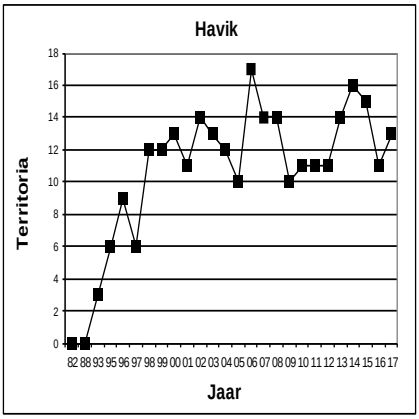

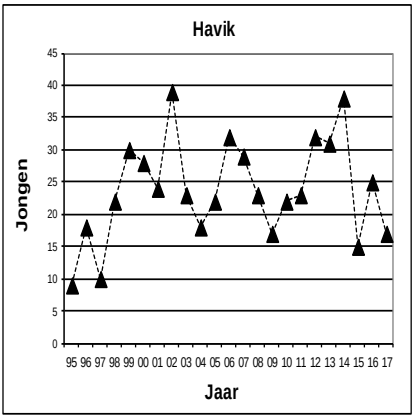

Figuur 3. Aantal territoria (links) en uitgevlogen jongen (rechts) van de Havik.

In
Figuur 3 is te zien dat het aantal territoria tot 2000 snel steeg naar 25. Daarna stabiliseerde dit en schommelde het aantal territoria tussen 17 en 25. Het aantal uitgevlogen jongen schommelt sinds 2000 tussen 15 en 40.

Sperwer Accipiter nisus

In gebied Heemskerk zijn evenals vorig jaar geen succesvolle sperwernesten gevonden. Er werd wel een broedpoging gedaan maar die mislukte. In gebied Castricum werden in april/mei twee nesten gevonden waar in beide gevallen vijf eieren werden gelegd. Helaas mislukten beide broedsels. Even leek het erop dat we voor het eerst geen succesvol broedgeval zouden hebben. Op 8 juli zagen we echter een duidelijke

voedselvlucht, dat gaf hoop. En inderdaad hoorden we op 29 juli in die buurt jongen roepen en vonden we alsnog een succesvol nest.
In gebied Bakkum-Egmond was sprake van één broedpoging in Bakkum. Net als vorig jaar mislukte deze echter. Voor de derde keer in 23 jaar dus geen succesvol broedgeval in Bakkum/Egmond.

2017	Territoria	Nesten	Succes	Legbegin van	Legbegin tot	Uitvliegen van	Uitvliegen tot	Eieren	Per nest	Jongen	Per nest	Hoogte
Sperwer												
Heemskerk	1	1										
Castricum	3	3	1					10(2)	5,0	3(1)	3,0	12-13
Bakkum/Egmond	2	1										18
Totaal	**6**	**5**	**1**					**10(2)**	**5,0**	**3(1)**	**3,0**	**12-18**

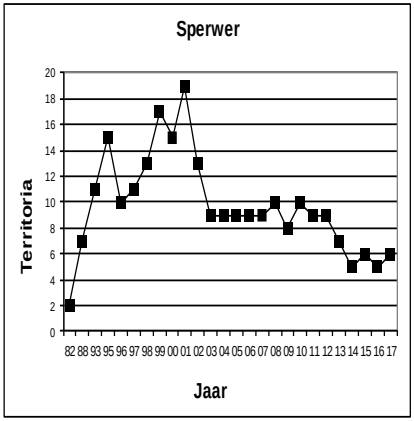

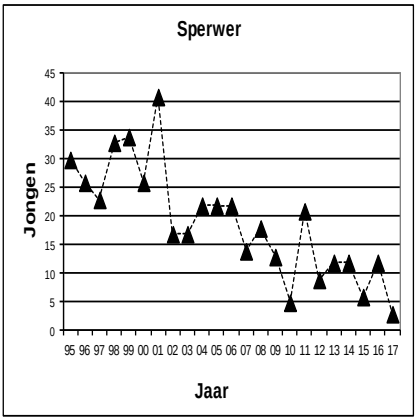

Tabel 3. Resultaten Sperwer 2017.

Figuur 4. Aantal territoria (links) en uitgevlogen jongen (rechts) van de Sperwer.

In Figuur 4 zien we dat het aantal territoria eerst sterk stijgt, net als bij de Havik, met een maximum van 19 territoria in 2001. Daarna halveert het aantal ongeveer en na 2010 neemt het nog iets meer af. Het aantal jongen geeft eenzelfde beeld met een maximum van 41 in 2001 en een minimum van slechts drie jongen in 2017.

Buizerd *Buteo buteo*

In gebied Heemskerk werden acht nesten vastgesteld waarvan zeven succesvol. In 2016 waren er negen succesvolle nesten. Het aantal uitgevlogen jongen in 2017 was met 14 slechts één minder dan in 2016.

In gebied Castricum gaat het erg goed met de Buizerd. Er waren in 2017 elf succesvolle nesten. Er vlogen 25 jongen uit. Hiermee werd het beste jaar tot nu toe, 2014 met 21 jongen, ruim 'verslagen'.
Het aantal succesvolle nesten was in 2012 nog groter: twaalf.
Gebied Bakkum/Egmond geeft een ander beeld. Er waren slechts zeven succesvolle nesten (in 2016: tien), drie in Bakkum en vier in Egmond. Er vlogen 16 jongen uit (in 2016: 21). Hier dus net als bij de Havik en Sperwer een lichte terugval.

2017	Territoria	Nesten	Succes	Legbegin		Uitvliegen		Eieren	Per nest	Jongen	Per nest	Hoogte
				van	tot	van	tot					
Buizerd												
Heemskerk	8	8	7	29/3	12/4	16/6	3/7	11(5)	2,2	14(7)	2,0	5-15
Castricum	17	13	11	5/4	14/4	23/6	2/7	16(6)	2,7	25(11)	2,3	9-19
Bakkum/Egmond	13	10	7	28/3	14/4	15/6	2/7	15(5)	3,0	16(9)	1,8	9-18
Totaal	**38**	**31**	**25**	**5/4**	**14/4**	**23/6**	**3/7**	**42(16)**	**2,6**	**55(27)**	**2,0**	**5-19**

Tabel 4. Resultaten Buizerd 2017.

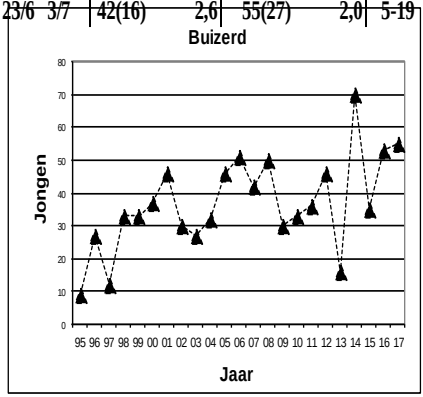

Figuur 5. Aantal territoria (links) en uitgevlogen jongen (rechts) van de Buizerd.

Figuur 5 laat zien dat het eigenlijk alleen maar crescendo is gegaan met de Buizerd. Alleen na 2014, met 46 territoria en 70 uitgevlogen jongen was een kleine terugval. De Buizerd heeft in 2014 gecompenseerd voor het slechte broedjaar in 2013: toen vlogen slechts 16 jongen uit vanwege het zeer koude voorjaar.

Torenvalk Falco tinnunculus

Van de Torenvalk is geen broedgeval vastgesteld tussen Egmond aan Zee en Wijk aan Zee. Wel is het duingebied van belang als jachtgebied. Er werden totaal zeven territoria vastgesteld: twee in Heemskerk, twee in Castricum en drie in Bakkum/Egmond. In

Figuur 6 is te zien dat vanaf 1997 het aantal territoria schommelt tussen twee en zeven. De laatste jaren tonen een stijgende lijn.

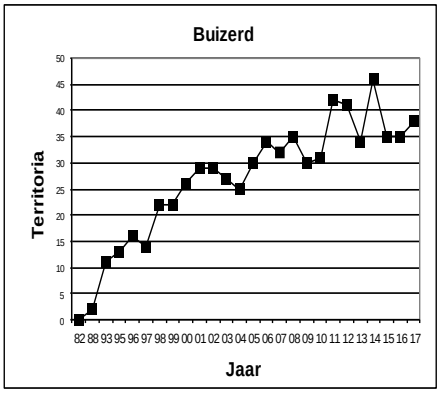

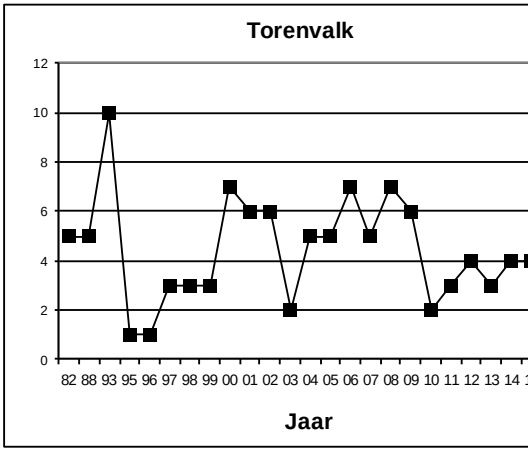

Figuur 6. Aantal territoria van de Torenvalk.

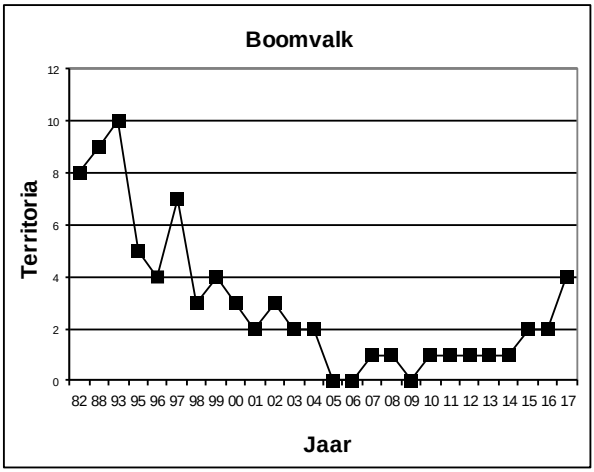

Figuur 7 Verloop aantal territoria van de Boomvalk.

Boomvalk *Falco subbuteo*

Ook van de Boomvalk is geen broedgeval vastgesteld tussen Egmond aan Zee en Wijk aan Zee. In 1998 werd er voor het laatst succesvol gebroed: drie uitgevlogen jongen. Maar het duingebied is ook voor de Boomvalk nog wel van belang als jachtgebied. Er werden in totaal vier territoria vastgesteld: één in Heemskerk, één in Castricum en twee in Bakkum/Egmond. In
Figuur 7 is te zien het aantal territoria gestadig afnam totdat in 2005 geen enkel territorium kon worden vastgesteld. Er lijkt een licht herstel te zijn in de laatste jaren.

Ringonderzoek
Het onderzoek naar roofvogels roept vragen op als:

- Wat gebeurt er met de uitgevlogen jongen? Sterven zij gauw? Zoeken zij andere gebieden op?
- Hoe is de conditie van de jongen?
- Wat is de leeftijdsverwachting?

Met ringonderzoek zijn deze vragen te beantwoorden. Vanaf 2004 worden daarom nestjongen geringd. Dat is dit jaar uitgevoerd door Guido Keijl en Henk Levering (ringers), en door Jeroen Walta, Arjen Dekker en Huub Huneker (klimmers). Er werd geringd in het duingebied tussen Wijk aan Zee en Camperduin.

Gedetailleerde ringgegevens zijn doorgegeven aan Vogeltrekstation Arnhem, aan SOVON en aan de WRN. Dit jaar zijn 47 jongen geringd (2016: 96) in 22 nesten (2016: 44), zie
Tabel 5. We waren dit jaar regelmatig te laat om nog te ringen, vandaar de lagere aantallen. Er zijn 15 terugmeldingen bijgekomen sinds het vorig verslag. Er zijn in totaal nu 146 terugmeldingen (13,3%).

soort	**aantal nesten**	**aantal jongen**	**vrouw**	**man**	**totaal t/m 2017**	**terug aantal**	**terug %**
Buizerd	17	40	48%	35%	530	68	12,8%
Havik	5	7	43%	57%	373	56	15,0%
Sperwer	0	0			165	20	12,1%
Wespendief	0	0			31	2	6,5%
Totaal	**22**	**47**			**1099**	**146**	13,3%

Tabel 5. Samenvatting ringgegevens 2017.

De opvallendste nieuwe terugmelding betrof een Wespendief, de tweede terugmelding van deze soort. Deze werd 1 augustus 2012 bij Pompstation Bergen geringd en op 31 oktober 2016 nabij Zwolle terug gemeld, afstand 100 km. Er werd alleen een ring langs de snelweg A28 gevonden, dus we weten niet hoe oud deze vogel geworden is.
De nieuwe terugmeldingen van de Buizerd tonen wel aan dat deze vaak de kust volgen. In zuidelijke richting (Leiden, Den Haag, Oostvoorne), dan wel noordelijke richting (Egmond-Binnen, Burgerbrug en Bergen). De laatste werd bij de Voert gevonden en de vindster meldde:
"*Ik heb afgelopen* [week?] *3 dode vogels in mijn tuin gevonden waaronder deze buizerd. Ook enige tijd geleden liep er een verwarde rat door de tuin. Vermoeden is er dat doodsoorzaak vergiftiging is.*"
Ze heeft het aangegeven bij de politie maar die hebben er alleen een notitie van gemaakt.
De terugmelding uit Oostvoorne was met ruim 11,5 jaar de oudste terugmelding. De vogel werd op 2 juni 2005 geringd bij de Zwarte Weg in Heemskerk en terug gemeld op 14 februari 2017. Hij woog nog 800 gram, best zwaar. De doodsoorzaak is onbekend.
Helaas zijn er dit jaar geen sperwerjongen geringd. Twee nesten in Castricum met beide vijf eieren mislukten helaas. Gelukkig werd er nog een derde nest gevonden, maar daar waren de jongen al uitgevlogen.

Een Sperwergrasmus in onze natuurtuin

Cees Baart

Een Sperwergrasmus was op 4 september een ontdekking die mijn mond deed open vallen. Ik zie mezelf in onze natuurtuin nog in de vogelkijkhut zitten, terwijl ik naar de Vlierstruik met zijn bessen kijk. Ik had al verschillende keren een Zwartkop van de bessen zien eten. Vandaag gebeurde dit opnieuw, maar dan door een vrouw Gekraagde Roodstaart en een Tuinfluiter. Terwijl ik dit tafereel gadesloeg, zag ik ineens een vrij grote grijze vogel vanuit het hart van de Vlierstruik tussen de bladeren door naar de vlierbessen sluipen. Heel omzichtig, opschuivend vanuit de dekking van de bladeren. Toen deze bezoeker van de bessen begon te eten, gaf hij zich bloot. Zag ik het goed? Zag ik geschubde flanken en idem dito onderkant ter hoogte van zijn staart? Ook al dacht ik meteen aan een Sperwergrasmus, toch wilde ik dit even checken in mijn vogelgids. Het ging namelijk niet om een volwassen vogel. Ik kwam uit bij een 1ste winter Sperwergrasmus. Ik zette de waarneming op waarnemingen.nl en het duurde niet lang of de eerste reacties kwamen binnen. Het gevolg was dat op 5 september zo'n 10 mensen kwamen kijken. Allen hebben de Sperwergrasmus gezien en enkelen hebben hem ook gehoord. Het geluid/alarm is een tamelijk hard en kort "ta-ta-ta-ta-ta". Dat zij hem allemaal hebben kunnen zien, had vermoedelijk te maken met de aanwezige vlierbessen en met het mindere weer. De afgelopen dagen was het weer namelijk veranderd van een temperatuur 20-21 graden C naar 18-19 graden, de wind was sterk toegenomen en bovendien viel er af en toe een bui. De Sperwergrasmus had het blijkbaar veel te goed naar de zin om verder te trekken.

Aan zijn gedrag viel me op dat de Sperwergrasmus telkens na zo'n 20 tot 30 minuten heel sneaky van de vlierbessen kwam eten, zich hierna terugtrok in de dekking van de stuik om 'uit te buiken ' en daarna weer kwam eten. Hij at meestal zo'n 20-tal bessen per keer. Dat deze Sperwergrasmus zich zo goed liet bekijken en dat dit maar sporadisch voorkomt, maakte ik op uit de reacties van de bezoekers. Menigeen en ikzelf incluis had ooit wel eens voor struweel gestaan waarin hij zou moeten zitten, maar gezien hadden ze/ik hem niet. Des te specialer was dit nu!

Gelukkig bleef de Sperwergrasmus nog enkele dagen in de tuin. Zelf gingen wij op 6 september met vakantie. Hierdoor misten we de bezoekers

die in de dagen erna gekomen zijn. Jammer natuurlijk, want zo'n bijzondere waarneming wil je graag met veel vogelaars delen. Onze buurman Cor nam echter de honneurs waar en begeleidde zeker nog wel 30 tot 40 mensen naar de vogelkijkhut. Er volgden hierna op waarnemingen.nl veel reacties met foto's of zelfs filmpjes. Bijna iedereen had de Sperwergrasmus gezien en zo heeft deze vogel aardig wat vogelaars een mooi moment geschonken!

Voor wie nog een van de filmpjes bekijken: https://youtu.be/4k5S6cw6UUY of https://youtu.be/T4dKZwYHvLc

Sperwergrasmus Foto’s: Cees Baart

Vinkenbaanverslag 2016, deel 2

Tim van der Meer

Augustus

Vorig jaar augustus werd op VRS Castricum het wiel opnieuw uitgevonden met betrekking tot het vangen van Gele Kwikstaarten. Een soort die laatste jaren toch erg weinig gevangen werd. In 2015 werden er 40 gevangen, maar deze zomer liep het nog beter en vingen we 59 Gele Kwikstaarten. (Onder)-soort bepaling is niet altijd gemakkelijk, maar bij 5 vogels konden we met zekerheid zeggen dat het om Engelse Gele Kwikstaarten (*Motacilla flava flavissima*) ging, deze hebben een gele wenkbrauwstreep, maar dit is voornamelijk duidelijk bij vermoedelijk jonge mannetjes. Dit was tevens een nieuw jaarrecord voor deze (onder-)soort. De hoofdmoot van de Gele Kwikstaart-vangsten zijn eerstejaars. Adulte Gele Kwikstaarten werden weinig gevangen, maar één van de adulte vogels die werd gevangen op 24 augustus viel direct op door zijn donkergrijze kruin en nog donkerdere wang. Een adulte man Noordse Gele Kwikstaart (*Motacilla flava thunbergi*) dus! Deze (onder)soort is twee keer eerder met zekerheid gevangen bij ons.

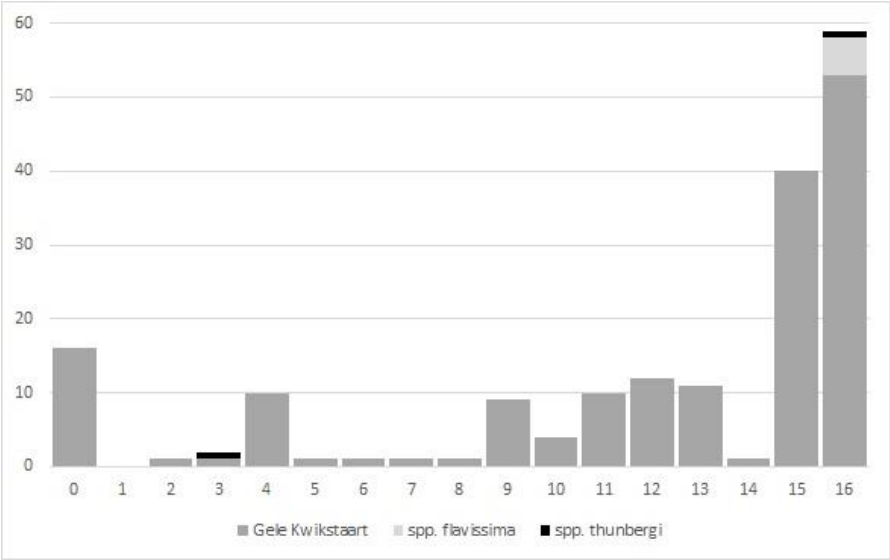

Grafiek: aantallen gevangen Gele Kwikstaarten (*M. f. flava*) per jaar tussen 2000-2016, inclusief 2 vangsten van spp. thunbergi (2003 en 2016) en 5 vangsten van spp. flavissima (2016)

Gele Kwikstaarten: portretten van Motacilla flava flava (L), M. f. thunbergi (M) en M. f. flavissima (R) Foto's: Tim van der Meer & Jan Visser

In het voorjaar zat een mannetje Roodmus een tijdlang te zingen in de buurt van het vanggebied. In de periode hierna was hij een tijd spoorloos. Op 5 augustus zat hij opeens volop te roepen en zingen bij een van de netsecties. We speelden gelijk het geluid af, en tijdens de volgende ronde bleek een juveniele Roodmus in het net te hangen. Een serieus bevestigd en succesvol broedgeval dus! Nadat LH in eerder in juli het vrouwtje al had gevangen, waar nog sporen van een broedvlek op de buik te zien waren. In hetzelfde rondje vloog ook het adulte mannetje in het net, een prachtig rode vogel. Het pas net vlieg vlugge jong werd samen met zijn vader op een veilig plekje losgelaten.

Roodmussen: juveniel (L) en adult man (R) Foto: Vincent van der Spek

In de nacht van 12 op 13 augustus was een meteorietenregen voorspeld. TM besloot 2 uur vroeger naar de baan te gaan dan gebruikelijk om deze te aanschouwen. Naast de hut hebben wij een grofmazig net staan (Net F) dat gebruikt kan worden voor het vangen van middelgroot tot grote vogels, o.a. in de nacht. Dit net werd als enige opengedaan om half 4 's nachts.

Zittend op het bankje naast de hut kwam er een jagende uil voorbijglijden, hij ging precies het hoekje om richting net F, snel kijken dus. Hij hing erin! Na een uithaal van de uil wist TM hem uit het net te krijgen en bleek het een Kerkuil te zijn. De allereerste ooit voor VRS Castricum. Deze geringde jonge vogel was 2 maanden eerder geringd door GK in Bakkum-Noord, op 6 kilometer afstand van de baan.
Op 17 augustus werden 6 Watersnippen en 1 Bosruiter in 1 slag gevangen, de Bosruiter landde mooi op het geluid en de ook al reagerende Watersnippen maakten een schijnlanding bij de Bosruiter. Kort hierna zat er 1 geringde Watersnip in de vijver, er werd eerst kort aangenomen dat het 1 van de 6 van hiervoor was. Uiteindelijk toch maar het net dichtgetrokken, bleek de snip een PRAAG-ring te dragen! We wachten de data over de terugmelding nog af.
Schitterende vangdagen bleven zich opstapelen in de rest van augustus, maar 24 augustus spande de kroon met 218 vogels van 30 verschillende soorten in en onder de netten. Deze dag vingen wij o.a. Goudplevier, Snor, 2 IJsvogels, 3 soorten zwaluwen en een aantal van de bovengenoemde Gele Kwikstaarten.
Verdere hoogtepunten: 4 Waterrietzangers, 1 Grote Karekiet, 1 Noordse Nachtegaal (de 2e voor 2016, ook een jaarrecord), 6 Draaihalzen, 11 IJsvogels, 3 soorten zwaluwen, 1 Meerkoet, 1 Wilde Eend en 2 Blauwe Reigers op 18 augustus.
Steltlopervangsten o.a.: 28 Witgatjes, 3 Oeverlopers, 2 Groenpootruiters, 14 Watersnippen, 10 Goudplevieren, 2 Bontbekplevieren en de enige Wulp en Regenwulp van dit jaar.

September
De maand begon zoals gebruikelijk rustig, er werd gesprokkeld met wat leuke steltlopers zoals een IJslandse Tureluur (*Tringa totanus* robusta) op de 5e, een enorme Tureluur met vleugel van 180 mm, aan de grootte en donkere bovendelen is deze ondersoort te herkennen. De eerste knaller werd gevangen op de 8e, een Struikrietzanger, die onderscheiden wordt van de Kleine Karekiet en Bosrietzanger door de korte en ‘ronde’ vleugel, en 4 versmallingen op de buitenvlaggen van handpennen 2-5. Op 10 september hing er een Kleine Spotvogel in het net. Een prachtig klein en compact zangertje die ook wat op de rietvogels lijkt. Tot voor kort zeer zeldzaam in Nederland al zijn er de afgelopen jaren wat meer gevallen. Sinds de eerste 2 in 2013 is dit al onze 4e vangst van deze soort, optimalisering van het geluid kan hierin meespelen. Deze maand begonnen we weer met het pogen te vangen van Bokjes in een natte

sectie in het westelijk vanggebied. Na vorig jaar een nieuw jaarrecord bereikt te hebben, werd dit jaar dezelfde opstelling gebruikt (het 'Bokken-net', aangevuld met een extra dwarsnetje en de overige standaard netten in de West-sectie). Er werden veel Zwartkoppen geringd deze maand, en 2016 bracht een nieuw jaarrecord. Het aantal mooie vangdagen, gecombineerd met 'fall'-achtige aankomst en waarschijnlijke reactie op het geluid van Sperwergrasmus spelen hierin mee. In 2016 sneuvelden de jaarrecords van meerdere algemene soorten: Zwartkop (3896), Roodborst (1978), Zanglijster (521), Merel (1324).
Verdere hoogtepunten: de 5e Kleine Bonte Specht van het jaar (evenaring jaarrecord), 4 Sperwergrasmussen, 10 Bladkoninkjes, 27 Grote Gele Kwikstaarten, 19 Huiszwaluwen, 2 Sperwers en een juveniele Knobbelzwaan.
Steltlopervangsten o.a.: 5 Steenlopers, 7 Goudplevieren en een spectaculaire vangst door RR, HL en JVr van een 1kj Zilverplevier op de 17e.

Oktober
Voor het Bokje sneuvelde het jaarrecord van 2015 deze maand opnieuw. In totaal werden er in 2016 26 geringd, waarvan 18 in oktober. Ook Bladkoninkjes zetten lekker door deze maand, met 5 op 1, en 6 op 3 oktober. In totaal werden er dit jaar 33 Bladkoninkjes nieuw geringd. Op 1 oktober vingen we 2 Bokjes, één Groenlandse Tapuit (*Oenanthe oenanthe leucorha*, te herkennen aan o.a. de langere vleugelmaat) en hadden we wederom een nieuw record voor Zwartkop: 245 op één dag! Op 8 oktober werd eindelijk de eerste Grote Pieper voor het jaar gevangen, na veel mislukte pogingen. Ook hingen er die dag 2 Beflijsters in het net. Ook op 11 oktober vingen we 1 Grote Pieper en 2 Beflijsters. Beide soorten worden vaak in de vlucht herkend en dan naar beneden gelokt met het geluid. Voor de Grote Pieper moeten we het geluk hebben dat ze tussen de slagnetten gaan zitten, voor de Beflijsters in het najaar moeten we het geluk hebben dat ze in een van de mistnetten vliegen. De goede start van de maand was een voorbode voor nog meer moois. Op 20 oktober een echte 'gaatjesdag' met in de ochtend een Pallas' Boszanger. De gehele dag bleven er Roodborsten binnenkomen (een echte tsunami aan Roodborsten aldus Jan Visser) en ook van deze soort werd het dagrecord verbroken: 249. Bovendien hing er in het laatste rondje een felle Klapekster in het net. Vrijdag 21 oktober werd een historische dag met een nieuwe baansoort: in het laatste 'opruimrondje' hing er een heuse Kroonboszanger in het net. Het tweede geval voor Nederland en het 10e geval voor Europa. Tijdens het jubelen in de hut werd er ook nog een prachtige Strandleeuwerik gevangen met het slagnet.

Op 24 oktober werd de eerste Pestvogel van dit jaar gevangen. Op 31 oktober werden er 6 Pestvogels geringd, een nieuw dagrecord. Op deze dag ook 2 vrouwtjes Noordse Goudvink (*Pyrrhula pyrrhula pyrrhula*). Deze zijn te herkennen aan de grootte en hadden vleugellengtes van 93 en 95 mm. Op 2 nachten in oktober werden er Waterrallen gevangen. Dit leverde 95 Waterrallen en 6 Waterhoentjes op. Ook werd een aberrant gekleurde Waterral gevangen.
Verdere hoogtepunten: Dwerggors (6 okt), Raddes' Boszanger (12 okt), Siberische Tjif (16 okt), Spreeuw met een ring uit Litouwen (17 okt), 1 Geelgors, 29 Bladkoninkjes, 575 Goudhaantjes, 3 Baardmannetjes, 1524 Roodborsten, 1 Zwarte Roodstaart, 2 Boomleeuweriken, 15 Waterpiepers en 16 Oeverpiepers.

Kroonboszanger 1kj Foto: Tim van der Meer

November
Dit jaar was er weer een invasie van Pestvogels. Meerdere groepjes werden gelokt met het geluid, maar Pestvogels blijven moeilijk te vangen. Wij vangen ze haast nooit in het mistnet, dus de enige optie is ze te pogen op het slagnet te lokken. In 2012 hadden we deze soort voor het laatst bij de baan, en leerden we hoe we ze het beste op de grond tussen de slagnetten konden krijgen. Dit jaar pakte dat weer goed uit en we

vestigden een nieuw record met 13 geringde Pestvogels. Het blijven schitterende beesten die veel kleur aan de late herfst geven. Op 1 november vingen we naast 3 Pestvogels ook 2 Buidelmezen. Op 9 november werd opnieuw een nieuwe baansoort gevangen door AW en JV: een eerstejaars vrouw Wintertaling hing in het Bokken-netje. Van een echte barmsijzen invasie was helaas geen sprake, maar toch werden er 34 Grote Barmsijzen geringd. Ook werd er een Kleine Barmsijs met een London-ring gevangen.

Pestvogel, adult man Foto: Tim van der Meer

December

Het seizoen ging in december als een nachtkaars uit, en buiten 3 Puttertjes op de 5e werden er nauwelijks nog vogels gevangen. Al met al een schitterend jaar, met 3 nieuwe baansoorten. In totaal vingen we 15.281 nieuwe vogels verdeeld over 135 soorten. Ongekende aantallen voor een jaar zonder echte ‘wintervangdagen’. Zoals in dit verslag vermeld werden er meerdere jaarrecords van ook voornamelijk algemene soorten verbroken. Drie nieuwe baansoorten vangen in één jaar is al een tijd niet gebeurd. Voorheen nog nooit eerder gevangen op VRS Castricum: Kerkuil, Wintertaling en de Kroonboszanger, een letterlijke kroon op het jaar!

Vakantie Polen, Letland en Litouwen, 2017

Arend de Jong

Dit artikel wordt in de volgende Winterkoning geplaatst. Wel staat het nu al op de website onder menu: Over de VWG -> Winterkoning (ons blad) -> De Winterkoning digitaal. Onderaan de bladzijde.

Dagboek Heemskerk, nr. 18

Jan Zweeris

Foerageren in de tuin

Woensdag 27 september, als voorbeeld van de tuin belevenissen. Voer gestrooid op en om de voederplek. Terwijl ik terugliep naar de keukendeur hoorde ik het fluitende vleugelgeluid van de eerste Tortel al achter me. Die had op de uitkijk gezeten. Even later waren er 8 Tortels in de ronde voerbak razendsnel aan het zaadpikken. Algauw werd er geduwd en gepikt om een betere plek. Sommige bleven ongestoord door eten. Andere kregen er genoeg van en vluchten naar een uitkijkpost vlak in de buurt. Een oplettende zag dat er veel zaadjes rond gestrooid werden door al dat gestoei en ging op de grond foerageren. De andere twee vluchtelingen vonden dat ook een goed idee. De situatie wisselde voortdurend. Voerbakkers werden grondeters en omgekeerd. Een dominant exemplaar zag zijn kans om de hele voerbak onder controle te krijgen. Hij joeg al pikkend de andere vogels weg, behalve drie speciale individuen, waarschijnlijk familieleden. Zij konden toen rustig hun krop/maag vullen. Tot er een kat over de schutting sprong. Ik zag het roofdier net als het gevogelte. Zij weg. Ik naar buiten om de kat weg te jagen. De Tortels al gauw weer terug, toen ik verdween. Inmiddels verschenen ook de Mussen op het toneel. Zij bevolkten de tuingrond en het pad met z'n tienen. Ze waren wel schriks. Om de haverklap vlogen ze op naar de vluchtbomen, terwijl de meeste Tortels bleven waar ze waren. Warempel verscheen erachter in de tuin ook nog de eerste Roodborst na lange tijd. Hij bleef op veilige afstand van al die drukte. Een wintergast of een doortrekker? Ook een Kauw kwam eens kijken of er iets viel te snoepen. Toch stond het hem niet aan om in z'n eentje ertussen te duiken. Dus maar weer verder.

Geluiden in de stille tijd

Eksters, meestal twee, zoeken in de plantsoen bermen en op straat naar eetbaars en laten zich daarbij voortdurend horen; contactgeluiden. Bij gevaar vliegen ze alarm slaand de bomen in of de daken op. In de bomen zijn de Mezen opzoek naar allerlei larfjes, eitjes of insecten. Daarbij maken ze een paar geluidjes uit hun rijke vocabulaire, soms een beetje lenteachtige geluiden, voor mijn gevoel. Vooral bij zonnig weer. In deze stille tijd

van de vogelzang zijn er toch nog vogelgeluiden te horen, ook in het dorp. Overheersend het scherpe gesneer van de Halsbandparkieten, vliegend en in de bomen zittend. Andere schreeuwers zijn de Eksters voor onderling contact en bij ruzie. De Turkse Tortels laten hun emoties horen in zacht gekoer als er voedsel nodig is of als het net op de voedertafel ligt, om hun tevredenheid uit te drukken. Dat wordt dan ondersteund door het kenmerkende geluid van de vleugels als ze aan komen vliegen. De Kauwen, in groepen, laten zich duidelijk horen met hun scherpe krassende gesnerp op weg naar hun slaapplaats. En als ze neerdwarrelen in hun slaapboom om een slaapplek te veroveren. Mussen laten een zeer bescheiden getsjirp horen als ze bij elkaar op de rand van de dakgoot zitten te zitten. Alleen als er honger is of zaad uitgestrooid wordt of is, laten ze een krachtiger getsjirp horen. De Pimpelmees, de kleinste mees, laat ook maar een klein belletjes-achtig hoog geluid horen als contactroep, feller bij alarm. Vooral als er een kat verschijnt. Trouwens in dat geval laten ze allemaal hun alarmroep horen, ook de Roodborst is dan fel. Als een paar Meeuwen een prooibezitter belagen, een soortgenoot, om die zijn bezit afsnavelig te maken, gaat dat gepaard met een hevig gekrijs en geschreeuw. Een overvliegende Blauwe Reiger geeft met rauwe kreten te kennen dat hij er aankomt. Afhankelijk van het weer neemt het aantal vogelgeluiden toe of af. Bij mooi weer is er het meest te horen. Eindelijk waren er weer eens Spreeuwen te zien, naast elkaar op het dak. Doortrekkers of blijvers? Samen te bekwetteren wat ze zullen doen?

Het Duingebied

Op verschillende dagen in oktober viel er toch nog wat te genieten, hoewel niet spectaculair. De omgeploegde graanakkers langs de Kruisbergweg waren aantrekkelijk voor een groep Vinken en een Kneu. In de dennen bij het Vogelwater waren Gewone- en Grote Kruisbekken hun honger aan het stillen met de zaden uit de kegels. Met hun over elkaar gebogen snavelpunten bogen ze de kegelschubben uit elkaar om de zaden ertussen uit te halen. Na een maaltje zaden verorberd te hebben, gingen ze hun dorst lessen in een poeltje in de buurt. Fotografen hadden zich daar verdekt opgesteld om hun mooiste kiekjes te maken. Voor de andere vogelaars was het moeilijk om het verschil tussen de Gewone en de Grote te zien. Dat bleek ook met de foto’s, die men ingestuurd had op “waarneming.nl’’, het geval te zijn.

Op het Verbrande Vlak staan veel struiken met bessen in opvallende kleuren. Dat was de Koperwieken ook opgevallen. Dus…….. Op een kort gemaaid grasland in de buurt van de smullende Koperwieken waren twee Tapuiten ook aan het foerageren. En op een struik in het Doornvlak

zat een Klapekster te speuren naar iets eetbaars. Er vloog ook nog een IJsvogel rond. De ene keer zie je dit en ……. de andere keer weer wat anders, in ons duingebied.

Marquette en omgeving

De IJsvogel heeft dit jaar twee keer gebroed, met naar alle waarschijnlijkheid als resultaat zes jongen. Het is nu weer rustig in de omgeving van de broedplaats. De jongen zijn weg net als het vrouwtje. Het mannetje zwerft nog wel in de buurt. Bij het slootje langs het Steenstra park is wel een IJsvogel gezien. De Buizerds hebben twee jongen grootgebracht. Kunnen ook nog gespot worden. De Haviken hebben ook succes gehad. Maar liefst drie jongen hebben ze grootgebracht. Als ze allemaal blijven leven, wordt het uitkijken voor de prooivogels. Ook is er een Roek gehoord in het gebied, op 16-09 door Klaas Pelgrim en Paul van der Linden. In de weilanden rond Marquette worden regelmatig Zilverreigers en Lepelaars gezien. In augustus was er een jonge Groene Specht bij het ijzeren hek van de oprijlaan gezien. Daar heeft ook een Ooievaar vaak zitten rusten in de boom vlakbij, voor het laatst eind juli. Tegenover het bezoekerscentrum van Assumburg heeft onze ijsvogelwerkgroep een nieuwe ijsvogelbroedwand aangelegd. Al gauw na de aanleg kwam er een jonge IJsvogel op bezoek. Het jong was minstens een maand oud. Dat belooft wat voor de toekomst. Er wordt nog steeds een IJsvogel gesignaleerd in de omgeving van Assumburg. Dus hoop voor het volgende broedseizoen. Met dank aan Klaas Mudde en Klaas Pelgrim !

Korte berichten, deel 7

Jan Zweeris

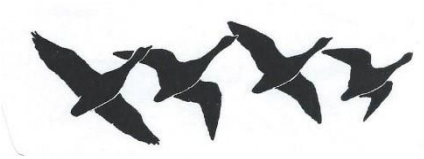

Visdiefjes

Door de toename van het aantal vossen en andere predatoren kwamen er steeds minder broedparen in de natuurgebieden van Noord-Hollands

Landschap. Steeds minder veilige broedplekken. Dan moeten er beschermde plekken komen. Zo'n veilige broedplek is de vogelrots in de Balgzandpolder. 125 broedparen hebben daar flink wat jongen grootgebracht. Ook in de Zandpolder had men succes op een andere manier. Daar had men een gebied beschermd met elektrische roosters en schrikdraad. Daardoor konden 210 broedparen veel jongen grootbrengen. Ook op een aantal plekken heeft het aanbrengen van vlotjes goed gewerkt, zoals in de Balgzandpolder, de Waterberging Twisk en in de Kolk van Dussen. Allemaal terreinen van Landschap Noord-Holland in de Noordkop.

Weidevogels redden?

Er is in Nederland bijna geen geschikt leefgebied meer voor boerenland vogels. Daardoor is sinds 1960 zestig procent van de weidevogels verdwenen. Het uitsterven van Grutto, Tureluur en Kievit kunnen we voorkomen met 200.000 hectare bloemrijke weiden. Dat is een vijfde van al het grasland in Nederland; voldoende ruimte voor weidevogels, vlinders en andere insecten om in gezonde aantallen te overleven. Vogelbescherming is daarvoor in gesprek met de zuivelindustrie en supermarkten. Lobbyen in Den Haag en Brussel en helpen om lokale initiatieven van boeren en burgers voor weidevogels van de grond te krijgen. Daarnaast wordt ook onderzoek en het delen van kennis ondersteund.

Vogels als acteurs

Een Duif op de Dam, een Reiger op de markt, een Meerkoet in het park en……. Allemaal dieren die de wilde natuur verruilden voor de stad. Zij zullen figureren in de derde natuurfilm van de makers van de "Nieuwe Wildernis". Deze ode aan de stadsdieren krijgt als titel "De Wilde Stad".

Aalscholvers vissen op gehoor

Walvissen en Zeehonden horen onder water. Nu is bewezen dat ook Aalscholvers daartoe in staat zijn. Volgens Deense onderzoekers horen Aalscholvers geluiden tussen de 1 en 4 kHz. Binnen die frequenties vallen precies de geluiden, die hun belangrijke prooivissen maken. Aalscholvers zijn dus niet alleen zichtjagers, maar kunnen ook met hun gehoor op vis jagen. Dat is vooral handig in troebel water en bij donker weer.

Het weer en de jachtstrategie

Een spaanse onderzoeker heeft met geavanceerde apparatuur bij Kleine Torenvalken ontdekt, waarom vogels voor een bepaalde jachttechniek kiezen.Bij een stijgende temperatuur stoppen de vogels met actief vliegen en kiezen ze ervoor om, geholpen door thermiek, glijvluchten te maken. Bij lage windsnelheden en weinig thermiek jagen ze vanaf een uitkijkpost. Bij

hogere windsnelheden verlaten ze hun uitkijkposten om met actieve vleugelslagen op jacht te gaan. De weersomstandigheden zijn dus een bepalende factor bij de manier van jagen.

Kerkuilen aan de rol

Johan de Jong, een Kerkuilen onderzoeker, ontdekte dat op een bepaald gedeelte van de A27 in 5 jaar tijd 34 Kerkuilen waren dood gereden. Het bleek dat de vogels hectometerpaaltjes pal naast de snelweg gebruikten als uitkijkplaats. Met vaak dramatische gevolgen. Uit zijn onderzoek bleek dat Kerkuilen vaak jagen in de bermen van snelwegen en dat ze daardoor ook vaak het slachtoffer van het langsrazende verkeer worden. In samenwerking met Rijkswaterstaat ontwikkelde De Jong een Kerkuilen onvriendelijk paaltje. Bovenop het hectometerpaaltje is een draaibare rol gemonteerd. Zodra een uil erop neerstrijkt draait de rol weg en verliest de vogel zijn evenwicht. Dit voorkomt dat de uilen te dicht bij de snelweg komen. Als alternatief zijn hogere uitkijkposten geplaatst verder weg van het verkeer. En …. het werkt. De afgelopen 3 jaar werden nog maar 2 vogels aangereden.

Mee-eters en waakhonden

Smienten grazen in groepen en altijd in de buurt van water, liefst brede vaarten. Omdat gras niet erg voedselrijk is, moet er veel en lang gegraasd worden, tot wel 15 uur per etmaal. Als je dan ook nog klein bent, is de kans om gegrepen te worden door een hongerige predator nog groter. Dus dicht bij elkaar blijven. In een groep ben je minder kwetsbaar en er zijn meer ogen om vijanden te signaleren. Bij gevaar zoeken ze snel het veiligere water op. Gevaar geweken, dan meteen weer het land op. Vaak staan er een of meer Meeuwen midden in de groep. Wulpen en Scholeksters zijn ook alerte waarschuwers tussen de Smienten. Dat is een voordeel voor de Smienten. Waarom doen deze grotere vogels dat? Ze hebben ontdekt dat al die trappende pootjes van de grazende Smienten insectenlarven en spinnetjes zichtbaar maken. En door de trilling van de grond komen de wormen naar boven. Dus eten maar. Als wederdienst ……

Spreeuwen dansen

Als het broedseizoen achter de rug is zoeken de Spreeuwen elkaar weer op, om samen te slapen, veiliger dan alleen. Bovendien is er meer kans om aan informatie te komen. Spreeuwen hebben hun vaste slaapbomen, die vaak weken achtereen door min of meer dezelfde groepen worden gebruikt. Ondanks het dagelijks gebruik lijkt er van een vaste plaats-verdeling geen sprake. Elke dag is er strijd om de beste plaatsen. Het zwermen voor het slapen intrigeert wetenschappers. Waarom botsen de

vogels niet? En waarom verandert de spreeuwenwolk van vorm? Na de nodige computer simulaties is er duidelijkheid. Ze botsen niet omdat ze allemaal even hard vliegen: 36 km per uur. Ten opzichte van elkaar houden ze allemaal een meter afstand. En goed op de buren letten. Omdat de vogels hard vliegen moeten ze net als een vliegtuig kantelen om te kunnen draaien. Dat veroorzaakt de vormveranderingen van de zwerm.

Tapuiten

In de duinen tussen Den Helder en Groote Keeten hebben 55 paartjes jongen grootgebracht. Uniek. Waarom hebben Tapuiten juist daar meer succes dan rond Castricum en op Texel? Omdat daar veel minder konijnen zijn en dus minder holen om in te broeden. Tapuiten broeden nu eenmaal graag in konijnenholen. Dat zal zeker een oorzaak zijn. Maar er is meer. Opvallend is dat de noordduin-Tapuiten opmerkelijk veel jongen grootbrengen, meest nesten van zes uitvliegende jongen. De noordduin-Tapuiten vinden voldoende Rozenkevertjes op de vele Duinroosjes en heel veel Ritnaalden, die ze uit de bodem pikken. Die zijn waarschijnlijk minder besmet met dioxine. Men veronderstelt dat dat komt door gunstige windrichtingen die minder industriële troep aanvoeren.

Mussen

Bij inventarisatie van Huismussen in de periode van 2014-2016 in Groot Amsterdam bleek dat het aantal broedparen er met bijna 90% was toegenomen. De positieve trend die is waargenomen past in het beeld van Sovon dat de afname van het aantal Huismussen is gestopt en een voorzichtig herstel is gestart. Wat heeft positief gewerkt? Burgers nemen steeds vaker initiatieven voor nestmogelijkheden. Het groenbeheer is extensiever en ecologischer geworden bij gemeentelijk groenbeheer. Ook zijn er initiatieven vanuit de gemeentes, aannemers en huiseigenaren voor de plaatsing van nestkasten.

Bronnen: Vogelbescherming, Noordhollands Landschap, Sovon, “Tussen Duin en Dijk”

Wist je dat…….?, Deel 11

Jan Zweeris

De vogeltrek

1. vogeltrek een van de meest wonderlijke en fascinerende natuurverschijnselen is die er bestaan
2. het in de Oudheid zelfs een groot mysterie was, waar al die vogels bleven in de herfst

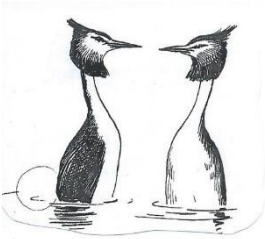

3. sommige vogels zouden overwinteren in holle bomen, in grotten of in verlaten konijnen holen en pas weer te voorschijn kwamen in het voorjaar

4. Zwaluwen massaal naar plassen en moerassen zouden vliegen om daar, net als de kikkers, in de modder weg te kruipen voor een diepe winterslaap

5. toen bekend werd dat de vogels naar het warme zuiden trokken, er nieuwe mythes ontstonden als zouden kleine vogels mee liften op de brede ruggen van Arenden, Ooievaars en Kraanvogels

6. zelfs in de Middeleeuwen de periodieke invasies van Pestvogels aanleiding gaven tot verhalen als zouden ze onheil brengen en voorbodes zijn van branden en de gevreesde pestziekte

7. niet de lagere temperaturen in het winterhalfjaar maar het voedselgebrek veel vogels noodzaakt om weg te trekken

8. vogels profiteren van de zomerse overvloed aan voedsel en de lange dagen in de noordelijke gebieden en naar zuidelijker gebieden trekken met meer voedsel, wanneer dat voedselaanbod , de daglengte en de temperatuur afnemen

9. veel vogels als broedvogel sterk gebonden zijn aan bepaalde broedbiotopen

10. in het winterhalfjaar in en rond het broedgebied rond zwerven, maar niet te ver, want het is van belang om in het voorjaar zo snel mogelijk in het broedgebied te zijn om de beste territoria te kunnen bezetten

11. Roerdompen zowel stand- als trekvogel blijken te zijn

12. sommige hier blijven en andere helemaal naar Afrika vliegen

13. veel vogels (trekvogels) wegtrekken bij gebrek aan voldoende voedsel in hun broedgebieden in het winterhalfjaar, naar zuidelijker gebieden met meer voedsel

14. soorten die in Nederland min of meer standvogel zijn, in de Scandinavische - en Noordoost- Europese landen vaak trekvogel

zijn, die de winter doorbrengen rond de Noordzee, in Nederland en Engeland, wegens het zachtere klimaat

15. door de opwarming van de aarde overwinteren steeds meer ganzen en eenden, bijvoorbeeld Grote Zaagbekken, rond de Oostzee in plaats van de Noordzee

16. meer zuidelijke soorten als de Kleine Zilverreiger standvogel worden en in de winter in ons land blijven

17. mondiaal vijf miljard vogels jaarlijks op reis gaan, waarvan vier miljard zangvogels

18. de meeste trek plaats vindt op het noordelijk halfrond, omdat daar het landoppervlak veel groter is dan op het zuidelijk halfrond

19. twee miljard vogels (twee honderd soorten) elk jaar van Noord-Europa naar Zuid-Europa en Afrika trekken

20. de Fitis met 330 miljoen op de eerste plaats staat, gevolgd door Boompieper, Tjiftjaf, Boerenzwaluw en Grauwe Vliegenvanger

21. de overgrote meerderheid van de zangvogels nachttrekkers zijn, die overdag rusten en foerageren

22. arctische ganzen, eenden, meeuwen, zeekoeten, alken, duikers en steltlopers uitgesproken trekvogels zijn, omdat hun broedgebieden in de winter onleefbaar worden door sneeuw, vorst en het ontbreken van daglicht

23. de meeste trekken met de vorstgrens mee en gaan meestal niet verder dan de Oost- of Noordzee

24. een aantal eendensoorten en steltlopers, zoals Talingen, Kanoeten, Rosse Grutto’s en Franjepoten verder doortrekken tot Afrika

25. viseters als de Visarend uitgesproken langeafstand trekvogels zijn, die in Afrika overwinteren

26. die andere viseter, de IJsvogel, hier blijft, wat hem in strenge winters duur komt te staan

27. van de najaarstrek bijna de helft bestaat uit eerstejaarsvogels

28. tijdens de reis de helft het leven laat

29. uitputting, verhongering, jacht, uitdroging, predatie en slecht weer er de oorzaak van zijn

30. deze trekkende horden een geweldige invloed op de ecosystemen hebben, die ze tijdens hun tocht aandoen

31. transport van ziekten, parasieten en zaden en het consumeren van geweldige hoeveelheden voedsel de gevolgen zijn van hun bezoek

32. twee grote hoofdstromen van trekroutes in Europa zijn

33. de grote trek zuidwaarts over een breed front richting Zuid-Europa en Afrika de eerste is

34. vogels uit Noord-Europa via Falsterbo, de Waddenzee en de Atlantische kust via Gibraltar naar Afrika vliegen

35. vogels uit West-Europa zich daarbij aansluiten, maar een aantal niet verder dan Frankrijk of Spanje trekt

36. vogels uit Oost- en Midden-Europa via de Bosporus en Eilat naar Afrika trekken

37. de tweede grote stroom die van de subarctische gebieden van Groenland tot aan de Beringzee is, zuid- en westwaarts naar het mildere klimaat rond de Oost- en Noordzee trekt

38. het vooral ganzen, eenden, steltlopers, sterns, meeuwen, zeekoeten en alken betreft

39. sterns en enkele steltlopers uit deze broedgebieden meest nog zuidelijker tot aan de Zuidpool overwinteren

40. in Nederland gemiddeld 2,5 miljoen watervogels aan de kust en in het binnenland overwinteren, met een maximum van 5 miljoen in januari

41. deze vogels met de vorstgrens mee gaan

42. als de vorst invalt, ze verder zuidwaarts trekken

43. in mildere winters, wat de trend is, ze deels blijven hangen rond de Oostzee

44. ook Roodborsten, Spreeuwen, Mezen, Lijsters, Kauwen, Sperwers en zelfs Winterkoninkjes uit Noordoost-Europa na een tocht van 1000 tot 3000 km in Nederland en Engeland overwinteren

45. van de winterspreeuwen in Nederland 80% afkomstig is uit het buitenland

46. veel van onze Roodborsten een paar honderd km zuidwaarts trekken om in Frankrijk of Spanje te overwinteren

47. door de temperatuur stijging van het klimaat verwacht wordt dat voor het einde van deze eeuw zowel de broedgrens als de overwinteringsgrens voor arctische ganzen honderden kilometers noordwaarts zal opschuiven

48. veel watervogels dan rond de Oostzee zullen overwinteren in plaats van rond de Noordzee

Bewerking van een artikelen reeks van Marcel Boer, uit Het Vogeljaar 2016

Jongerenrubriek "HET WINTERKONINKJE"

Cees Baart

We hebben inmiddels twee excursies gehad en bij de opkomst van de jeugdleden is me opgevallen dat er meer meisjes bij gekomen zijn. LEUK! Dit zorgt voor een goede mix in onze groep. Wat verder ook opvalt is dat de meeste jeugdleden langer bij de Jeugdvogelclub blijven. Zo maakt een groepje van zo'n 5 kinderen van 14 tot 17 jaar als vaste groep deel uit van bijna alle excursies. En ook de 11/12-jarigen zijn goed vertegenwoordigd. Wij van de Jongerenwerkgroep vinden dit natuurlijk te gek; daar doen we het voor! Daarbij genieten wij als excursieleiders van jullie enthousiasme en van jullie groeiende interesse voor vogels. Daarom zijn we zeker van plan om er in 2018 weer een mooi excursie-jaar van te maken. En als jullie dan ook weer met ons mee op pad gaan dan komt het helemaal goed. Tot slot wensen wij jullie allemaal een succesvol en vogelrijk nieuw jaar toe!

Excursie Zuidpier

Vida Termes

Vandaag 10 september gingen we op pad met twee auto's en twee Henken. De vijf kinderen werden verdeeld over de auto's en we reden naar de Zuidpier in IJmuiden. Al snel zagen we een Aalscholver, maar jammer genoeg kregen we de Kuifaalscholver niet te zien. Ook zagen we jonge Zilvermeeuwen in de zee en een mooie Tapuit. Daarna zagen we op het strand een Drieteenstrandloper, Kokmeeuw en een Bonte Strandloper. Jammer genoeg zagen we ook een paar dode meeuwen. Op de heenweg naar de vuurtoren zagen we een bijzondere vogel: de Paarse Strandloper.

Bij de groen gestreepte vuurtoren kwamen we andere vogelaars tegen. Zij vertelden over een Jan van Gent die ze hadden gezien in de lucht. Je kunt de Jan van Gent goed herkennen aan de puntige vleugels. We aten even een koekje en dronken uit onze bidons. Daarna liepen we terug. Ineens zag ik een bijzonder geel/groen vogeltje. Henk vertelde dat het een Tjiftjaf was. Jammer genoeg kon ik geen mooie foto maken; de Tjiftjaf bewoog zo snel. De Tjiftjaf is geen gewone gast op de pier, waarschijnlijk is ze verdwaald.

Paarse Strandloper Foto: Wouter Wildschut

Ik vond het mooi om te zien hoe de meeuwen zweefden in de harde wind. Alsof het hen helemaal geen moeite kost. Verder zagen we nog: Steenloper, Kauw, Huismus, Heggenmus, Grote stern, Kleine Mantelmeeuw, Witte Kwikstaart, Jan van Gent, Knobbelzwaan, Wilde Eend, Bontbekplevier en Scholekster. De wandeling was mooi met het water wat over de pier klotste. Het was een mooi vogelavontuur!

Verslag Vogelexcursie vogeltrek (8-10-'17)

Thomas Dunselman

Vanaf het station fietsten we met 7 personen en twee begeleiders naar Castricum aan Zee. We gingen bekijken of er wel of geen vogeltrek was. Dit was helaas niet het geval. Wel hebben we op dit punt een biddende Torenvalk gezien. Er werd gezegd dat deze altijd met zijn kop in de wind

hangt. Ook waren er een stuk of 150 Spreeuwen die in zwermen de hele tijd opvlogen. Ze vlogen van de ene duin naar de andere om te eten van de vele soorten bessen die er groeien.

Omdat er geen vogeltrek was zijn we naar vogelhut Doornvlak gefietst. Onderweg kwamen we nog soorten tegen, onder andere een Grote Gele Kwikstaart. Die was erg mooi. Bij de vogelhut leek er in het begin niet zo veel te zitten, maar al snel zagen we een Grote Lijster. Op een bepaald moment kwamen er duizenden Koperwieken boven ons. Dit was een bijzonder gezicht. Je kon ze ook horen roepen en we hebben geleerd dat elke vogel in het voorjaar een ander geluid maakt dan in het najaar. In de vogelhut heeft Jop het volgende stukje geschreven in het gastenboek:

“Het is hier heel mooi. Ik houd van de natuur. Hele mooie Grote Lijsters gezien. En nog 4 Witte Kwikstaarten. Hele leuke excursie met de Vogelgang. Geen eenden te zien. Het meer is goed gevuld met water. Naarmate ik dit beschrijf komen er meer mensen binnen. En Wouter heeft een hele goede camera. Het is een heerlijke hut zegt ya boy Cees. Groet de Vogelgang.”

Daarna zijn we nog naar de Karpervijver gefietst, die tegenwoordig het meertje van Vogelenzang heet. Hier hebben we de IJsvogel gezien. Die was heel mooi blauw. Ook hebben we hier veel soorten eenden gezien.

Foto Cees Baart

Waarnemingen: grote groep Spreeuwen (zo'n 150), biddende Torenvalk, Graspieper, Zwarte Kraai, Kauw, Aalscholver, Vink, Grote Gele Kwikstaart, Koperwiek, Grote Lijster, Witte Kwikstaart, Keep, Buizerd, Knobbelzwaan, Koolmees, Grote Bonte Specht, Grauwe Gans, Kuifeend, Wilde Eend, Slobeend, Krakeend, Meerkoet en IJsvogel.

Gehoord: Zwarte Kraai, Koperwiek, Vink, IJsvogel, Boomklever, Keep en Grote Bonte Specht.

Overzicht Jongerenexcursies tot het voorjaar 2018

Datum	**Excursie**	**Door wie**	**Opmerkingen** (Fiets-of auto excursie)
Zo 14 jan.	Tuinvogeltelling.	Micha de Heus Jeroen Walta	Verzamelen bij De Hoep
Vr 2 febr. **Vr 9 febr.** Vr 16 febr.	Bosuilen	Marquette – Henk **Onze jeugd** – Jeroen Castricum e.o. – Jan	Fietsexcursie
Za 10 mrt.	Rond De Hoep en in de Hoep met de tentoonstelling	Jan Baart Cees Baart	Verzamelen bij De Hoep
Zo 8 apr.	Hempolder	Henk van de Leest	Fietsexcursie

* Tenzij anders aangegeven zijn de excursies op de 2de zondag van de maand.

Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, aug-okt 2017

Hans Schekkerman

Dit waarnemingenoverzicht beslaat de periode 1 augustus t/m 31 oktober 2017. De selectie van waarnemingen van schaarse soorten of grote aantallen van gewonere soorten is samengesteld op basis van meldingen op de websites *Waarneming.nl* en *Trektellen.nl*, en van de vinkenbaan. Alle melders worden hartelijk bedankt voor het invoeren van waarnemingen, ook als die hier niet zijn vermeld. Om tekstruimte te sparen

zijn de voornamen van waarnemers alleen bij eerste vermelding voluit gegeven. Veel gebruikte afkortingen: tp = ter plaatse; kj = kalenderjaar; ad = adult; juv = juveniel; m = man; vr = vrouwkleed; ovv, Z = overvliegend, naar Zuid; NHD = Noordhollands Duinreservaat.
Contact: hans.schekkerman@sovon.nl.

Oproep: geef 'Details'
Hierbij een oproep aan iedereen die waarnemingen invoert op *waarneming.nl*: maak bij meldingen van in onze regio schaarse en zeldzame soorten, en van 'gewone' soorten op een ongebruikelijke datum of plaats, ruimhartig gebruik van het invoerveld *Details* om een toelichting te geven op de waarneming zelf (duur, afstand, omstandigheden) en de kenmerken op grond waarvan de vogel werd gedetermineerd. Dit vergroot de gebruikswaarde van de waarnemingen sterk. De site wordt gevuld door vogelaars van zeer verschillende niveaus, en gebruikers van de gegevens (ook in de toekomst!) hebben vaak geen idee hoe ervaren en/of kritisch de melder van een bijzondere waarneming is. Een toelichting helpt derden een indruk te krijgen van de betrouwbaarheid van een waarneming die niet voorzien kon worden van een foto of geluidsopname. Het hoeft lang niet altijd uitgebreid (afhankelijk van de zeldzaamheid en herkenbaarheid van de soort): het simpele feit *dat* een toelichting wordt gegeven is al een belangrijk signaal, nl. dat de melder zich realiseerde dat het om iets bijzonders ging. Dat maakt het aannemelijk dat hij/zij -hopelijk al in het veld- bewust alternatieve determinaties heeft overwogen en uitgesloten.

Algemeen aug-okt 2017
Augustus kende veel mooie dagen, maar qua zichtbare vogeltrek bleef het nogal rustig, vooral boven zee. Er passeerden door het zeeduin wel aardig wat gele kwikstaarten en zwaluwen, maar echt goede trekdagen bleven uit. De eerste helft van september bracht heel veel regen, het midden van de maand enkele dagen met harde westenwind en wat leuke zeevogels. Daarna volgde een rustige periode, met in de laatste week veel mist. Oktober kende veel onstuimig herfstweer, maar dit leverde bij Castricum aan Zee veel minder op dan bij zeetrekposten verder zuidelijk langs de kust. Op de tussenliggende rustigere dagen was er soms prachtige landtrek. Door de aanhoudende westelijke luchtstroming werden schaarse doortrekkers die ons uit het oosten bereiken (o.a. Draaihals, Duinpieper, Grote Pieper) vrij weinig gezien dit najaar. Visarend werd zelfs helemaal niet gemeld! De vinkenbaan 'scoorde' wel een paar oostelijke dwaalgasten: Siberische Sprinkhaanzanger en Struikrietzanger. Ook de bescheiden invasie van Grote Kruisbekken is het vermelden waard.

Patrijs
Er wordt nog met succes gebroed in de regio:
31 aug – 11 NHD-ingang Diederik, Egmond-Binnen – Dick Groenendijk
21 okt – 8 tp, Limmerweg, Egmond-Binnen – Luc Knijnsberg
Wilde Zwaan
Overwinteraars vanaf 26 okt – 2 ad 1 juv tp, Doornvlak – P. Stroeken e.a.
Mandarijneend
Naast de gebruikelijke waarnemingen op de Karpervijver, vijf vogels (2 man 3 vrouw) in de Laandervaart in Limmen op 29 sep (Peter van Renen)
Zomertaling
9 t/m 25 aug – max. 2 juv, Waterberging Noorderveld – Hans Schekkerman e.a.

Zomertaling, juveniel, Waterberging Heemskerk, 14 aug Foto: Hans Schekkerman

Krooneend
9 sep – 1 vr N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman. Krooneend blijft bij ons een schaarse verschijning, terwijl zuidelijker in de duinstreek de aantallen sterk toenemen, m.n. in Meijendel (max. 430 in augustus). Toch zijn ook in ons infiltratiegebied kranswieren, hun favoriete voedsel, volop aanwezig.

IJseend
30 okt – 1 Z, 1 N, Castricum aan Zee – Mark Res
IJsduiker
30 okt – 1 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman, M. Res. “Over achterrand branding; schitterend bakbeest met zware buik, dikke nek en grote voeten. Kin/keel al wat geruid, verder bijna geheel zomerkleed (incl. hals). Donkere snavel gezien. Na ons bericht ook opgepikt langs Camperduin en Callantsoog.”
Parelduiker
28 okt – 1 N, Castricum aan Zee – Henk Levering
29 okt – 1 N, Castricum aan Zee – Guido Keijl
30 okt – 1 N, Castricum aan Zee – Mark Res
Roodhalsfuut
31 okt – 1 Z, Castricum aan Zee – Mark Res
Geoorde Fuut
20 aug – 4 tp, plas bij Diederik, NHD Bakkum – Cees Baart. De broedfamilie.
Noordse Stormvogel
Solitaire *Nosto's* vlogen langs Castricum aan Zee op 20 aug, 14, 15 en 20 sep, en 29 okt (donkere vorm; G. Keijl). Op 15 sep, na de zware storm van de 13e, vond Natasja Nachbar er een met gebroken nek midden in het bos in NHD Bakkum.
Grauwe Pijlstormvogel
Negen vogels over zee tussen 11 sep en 4 okt (waarvan 6 op 13 sep langs Castricum aan Zee) (H. Schekkerman, H. Groot, M. Res, Bas Lagerveld).
Noordse Pijlstormvogel
Zes naar N langs Castricum aan Zee tussen 9 en 14 sep (H. Groot, G. Keijl, H. Schekkerman, M. Res, Lonnie Bregman). Daarnaast nog:
7 okt – 1 N, Noordpier IJmuiden – Rutger Rotscheid
29 okt – 1 Z, Egmond aan Zee – Carel de Vink. “laag achter eerste branding: kantelend (knipperlicht zwart/wit) en keilend.”
Vaal Stormvogeltje
Vijf vogels over zee: bij Wijk aan Zee op 12 sep en bij Castricum aan Zee op 13 sep (2) en 4, 22 en 30 okt (R. v/d Starre, H. Groot, G. Keijl, M. Res).
Stormvogeltje
13 okt – 1 Z, Castricum aan Zee – G. Keijl. “700 m; klein zwart stormvogeltje met puntige vleugels, zeer snel laag door de golven in rechtlijnige vlucht met kort zeilvluchtje, beetje vleermuisachtig. Mooi gezien maar al na ca. 5 sec kwijtgeraakt.”

28 okt – 1 Z, Castricum aan Zee – Henk Levering. “Vloog vrij rustig vlak achter de branding. Geen lichte baan op bovenvleugel, ondervleugel niet goed gezien. Brede witte stuit, rechte staart. Ik was hem opeens kwijt, mogelijk geland op water. Ik heb hem ongeveer twee minuten mogen bewonderen.”

Kuifaalscholver

Vrijwel de hele periode pleisterde een Kuifaalscholver bij de zuidpier van IJmuiden, maar deze werd maar een handvol keren bij de noordpier gezien. Op 29 okt zaten er twee bij de spuisluis (R. van der Starre).

Roerdomp

Zeven waarnemingen in het Infiltratiegebied tussen 12 aug en 30 sep.

Kleine Zilverreiger

11 t/m 14 aug – 1 tp, Doornvlak, NHD Bakkum – M. Res e.a.
20 aug – 1tp, Hoefijzermeer – Hielke Boomsma
23 t/m 29 aug – 1 tp, Karpervijver en NHD Castricum, M. Pol, H. Groot e.a.
30 okt – 1 tp, Castricummerpolder – G. Keijl

Kleine Zilverreiger, Doornvlak, 14 augustus Foto: Henk Alders

Grote Zilverreiger

Bij de landelijke slaapplaatstelling telling op 21 oktober werd een nieuw record vastgesteld van ca. 7100 Grote Zilverreigers, maar in onze regio

werden er minder geteld dan vorig jaar: 13 vs. 36 (5 starteiland Alkmaardermeer, 5 Limmergat, 3 Karpervijver; A. de Jong, Jan van Leeuwen e.a.).

Purperreiger

2 aug – 1 juv, Castricummerpol. – H. Boomsma, R. Hoogenboom, M. Res
10 aug – 1 juv ovv, Kruisberg en vinkenbaan – Rob van Bemmelen e.a.
13 aug – 2 juv tp, Infiltratiegebied – Ruud Altenburg, Arnold Wijker e.a.
14 aug – 1 juv tp, Doornvlak, NHD Bakkum – Theo Baas
15 aug – 1 juv tp, Limmerpolder-West – R. Altenburg
16 aug – 1 W, vinkenbaan
26 t/m 27 aug – 1 tp, Infiltratiegebied – M. Res e.a.
27 aug – 1 O uit zee, Soeckebacker, NHD Egmond – M. Res

Zwarte Ibis

14 sep – 1 ZO, Onderlangs, Castricum – G. Keijl. “Kenmerkende stijgende en dalende vlucht, met korte snelle vleugelslagen en dan een glijvlucht. Donker verenkleed en gebogen snavel gezien. Vloog in richting van waterberging.” Daar werd hij niet teruggezien; enkele weken later bleek er een te verblijven in de Krommenieërwoudpolder, O van ons werkgebied.

Zwarte Ooievaar

29 jul t/m 10 aug – 1 juv tp, Soeckebacker, NHD Egmond. Hoewel deze in België geringde vogel de indruk maakte in slechte conditie te zijn is hij uiteindelijk toch op eigen kracht in zuidelijke richting vertrokken.

Ooievaar

10 aug – 1 tp, Waterberging Heemskerk – R. Altenburg
14 aug – 1tp, Velsen-Noord – Maarten Platteeuw
27 aug – 1 tp, Heemskerker Noordbroekpolder – Tineke Ros, I. vd Brugge

Rode Wouw

17 okt – 1 Z, NHD Castricum en sluizen IJmuiden – L. Knijnsberg, B. Klees

Zwarte Wouw

14 aug – 1 Z, Tata Steel – M. Res
28 aug – 1 Z, Koningsduin, Castricum – H. Groot

Zwarte Wouw is in onze regio iets schaarser dan Rode Wouw (40 tegen 50 vogels sinds de eeuwwisseling), en komt meer in de tijd geconcentreerd voor. Augustus is de beste maand voor najaarswaarnemingen, maar verreweg de meeste worden gezien in april-mei. Rode Wouwen verschijnen in het voorjaar al vroeger (piek mrt-mei) en in het najaar juist wat later. Ook in de wintermaanden verschijnt er nog wel eens een (zie figuur 1).

Blauwe Kiekendief

Eén Blauwe Kiekendief tot eind oktober is een heel magere oogst: 20 t/m 21 okt – 1kj, Koepelduin, NHD Bakkum – W. Schrik, Rob van Bemmelen

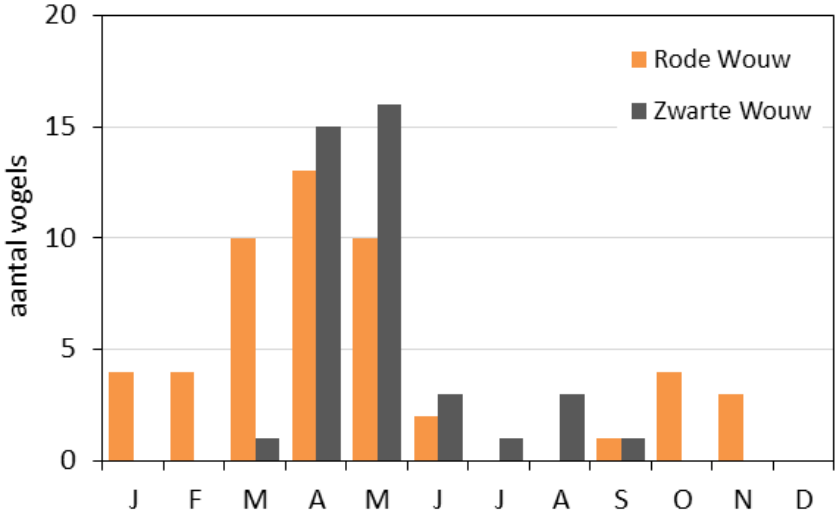

Figuur 1.
Aantal Rode en Zwarte Wouwen waargenomen per maand in Midden-Kennemerland sinds 2000 (bron: waarneming.nl).

Wespendief
18 waarnemingen, de laatste op 3 september. Een pas uitgevlogen juveniel midden augustus duidde op een geslaagd broedgeval in NHD terrein Castricum (H. Schekkerman, Jos Vroege e.a.).

Smelleken
17 sep – 1 Z, Vogelduin, NHD Bakkum – H. Schekkerman, Ruud Altenburg
27 sep – 1 Z, Hoefijzermeer – M. Res
9 okt – 1 Z, vinkenbaan
12 okt – 1 Z, Castricum aan Zee – H. Schekkerman. Door de branding.
21 okt – 1 tp, Glopstukken, NHD Castricum – H. Kuperus, H. Huneker
28 okt – 1 N, Castricum aan zee – H. Groot. Door de branding.

Boomvalk
In totaal 45 meldingen, de meeste van de gebruikelijke plaatsen in het NHD (Doornvlak/Brasser, Infiltratiegebied, Zweefvliegveld). Er werd zelden meer dan één vogel gemeld; pleisterende familiegroepjes ontbraken dus dit jaar. Laatste waarnemingen op 15 en 27 okt (Doornvlak; Jos Vroege, Pascal Stroeken).

Slechtvalk
18 waarnemingen van telkens één vogel, verspreid over regio en tijd.
Torenvalk
17 sep – 35 Z, NHD Vogelduin – R. Altenburg, H. Schekkerman. Telpostrecord en ook op landelijke schaal bijzonder. De meeste passeerden in het uur rond zonsopkomst, waaronder diverse twee- en drietallen. Vertrokken vanaf een gezamenlijke slaapplaats?
Porseleinhoen
Acht (nachtelijke) ringvangsten op de vinkenbaan tussen 8 en 26 aug.
Strandplevier
2 aug – 1 Z, Castricum aan Zee – G. Keijl, M. Res. “Achter de branding. Zandkleurig gedrongen pleviertje, kleiner dan Bontbek met kortere vleugels, dun wit vleugelstreepje, geen zwart aan kop of borst.”
Morinelplevier
26 aug – 1+4 Z, Castricum aan Zee – M. Res, H. Groot, Hans Kuperus
28 aug – 1 ovv, vinkenbaan – Arnold Wijker
2 sep – 1 ZW, Infiltratiegebied – Rinse van der Vliet
Krombekstrandloper
4 aug – 11 Z, Castricum aan Zee – G. Keijl
Kleine Strandloper
25 t/m 26 aug – max. 3 tp, Waterberging – R. Slings, O. v. Keeken e.a.
IJslandse Grutto
14 t/m 15 aug – 1 m ad tp, Waterberging Heemskerk – H. Schekkerman, R. Altenburg. Elk voorjaar pleisteren tot enkele honderden IJslandse Grutto’s in de polder, maar in het najaar worden ze zelden gezien.
Bokje
De eerste Bokjes werden gemeld op 25 (vinkenbaan) en 29 sep (Waterberging, R. Altenburg). In oktober werden er drie geringd op de vinkenbaan, en waren er meldingen in de Castricummerpolder en NHD Heemskerk (2 en 5 okt, R. Slings).
Zwarte Ruiter
Acht waarnemingen tussen 23 aug en 2 sep (meest Waterberging Heemkerk, max. 3). Daarna nog trekkers langs de vinkenbaan op 26 sep en 18 en 22 okt.
Rosse Franjepoot
29 okt – 1 tp, Castricum aan Zee - M. Res. “Kort tp in de branding.”
Grote Jager
Met 38 vogels langs Castricum aan Zee en nog eens 6 in de omgeving van de Noordpier was het (voor onze regio) best een goed najaar voor Grote Jagers. De beste dagen waren 13 sep (3Z 7N) en 21 sep (7Z 2N).

Middelste Jager
In totaal 15 vogels langs Castricum aan Zee tussen 13 sep (6 N) en 5 okt.
Kleine Jager
Langs Castricum a/Z werden 70 Kleine Jagers geteld (20 op 13 sep), en elders langs de kust nog 5. Dat is vergeleken met recente jaren niet slecht.
Kleinste Jager
13 sep – 1N 1Z, Castricum aan Zee – Mogelijk dezelfde (juveniele) vogel, door de branding naar N om 9:48 (H. Schekkerman), en moeizaam tegen W 9 in naar Z om 11:50 (H. Groot).
20 sep – 1 N, Castricum aan Zee – M. Res
Vorkstaartmeeuw
27 okt – 1 1kj N, Castricum aan Zee – R. Altenburg, H. Schekkerman
28 okt – 2 1kj N, Castricum aan Zee – H. Groot
Zwartkopmeeuw
Zeven vogels langs Castricum aan Zee tussen 13 aug en 20 sep.
12 t/m 26 aug 1 1kj tp, Heemskerker Noordbroekpolder – R. Altenburg e.a.
Pontische Meeuw
9 sep – 1 1kj tp, De Baandert, Heemskerk – R. Altenburg
Geelpootmeeuw
8 aug – 1 1kj Z, Castricum aan Zee – H. Schekkerman
26 t/m 27 aug – 1 1kj tp, Waterberging Noorderveld – R. Altenburg
20 sep – 1 1kj Z, Castricum aan Zee – H. Groot
Noordse Stern
3 nov – 1 juv tp, strand Noordpier, Wijk aan Zee – L. Heemskerk. Laat!
Kleine Alk
28 okt – 1 N, Castricum aan Zee – H. Groot. “Eerst 5 minuten tp in branding, daarna fraai noord.”
IJsvogel
De IJsvogelwerkgroep registreerde 8 bezette broedlocaties. Er waren 95 meldingen uit het hele werkgebied; een geslaagd broedseizoen.
Hop
17 aug – 1 tp, Infiltratiegebied – Ronald Slingerland
Kerkuil
13 aug t/m 30 okt – 1 tp, Castricummerpolder – R. van Bemmelen
14 aug – 1 roepend, Koningsduin, Castricum – H. Groot
Ransuil
Zeven waarnemingen van solitaire vogels (Egmond-Binnen, Castricum, Heemskerk), en een roestplaats van 5 in Heemskerk op 28 okt.

Velduil
24 sep – 1 O, Vogelduin – H. Groot, R. Oosterlaar, I. vd Brugge, H. Huneker
7 okt – 1 tp, Hoefijzermeer – Harold Rijnbergen
20 okt – 1 tp, Koepelduin, NHD Bakkum – Wessel Schrik
24 okt – 1-2 tp, Oceaan, NHD Castricum – Jorg Schagen
Halsbandparkiet
23 aug – 114 Z Castricummerpolder; slaaptrek uit richting Castricum naar Heemskerk – H. Schekkerman. In najaar 2016 was het maximum nog 48.
29 aug – 423 op slaapplaats, De Weid, Heemskerk – Bert Regensburg. Vermoedelijk slapen hier alle vogels uit ons werkgebied; ook vanuit Heiloo vlogen ze ’s avonds in deze richting.
Draaihals
29 aug – 1 1kj vangst, vinkenbaan
17 t/m 19 sep – 1 tp, Wei van Brasser, NHD Bakkum – M. Res e.a.
Kleine Bonte Specht
Drie meldingen NHD Castricum en 1 in NHD Egmond tussen 27/8 en 8/10.
Klapekster
17 t/m 27 okt – 1 tp, Doornvlak tot Zeeweg, NHD Bakkum – B. Klees e.a.
19 okt - 1 tp, Infiltratiegebied Castricum – A. Wijker
Raaf
Het inmiddels bekende ravenpaar werd de gehele periode gezien. In augustus verbleven ze vooral in de omgeving van de Kruisberg, in september ook geregeld in de Castricummerpolder. Na drie weken zonder waarnemingen zat er op 25 okt één op het Doornvlak (Ronald Sunnotel).
Buidelmees
28 sep – 1 ringvangst, vinkenbaan
18 okt – 1 1kj ringvangst, vinkenbaan
Kuifmees
15 waarnemingen, 13 uit NHD Bakkum-Egmond en 2 uit NHD Heemskerk.
Witkopstaartmees
17 sep – 1 tp, Asserlaan, Castricum – R. van Bemmelen. In groepje van 7 Staartmezen. "Mooie spierwitte kop; zoals vaak bij *caudatus* wel wat grijzige veerbases te zien bij opgezette kopveren. Scherpe afscheiding met zwarte rug. Geen (zij)borstvlekjes, zwak lichtroze flanken, vrij uitgebreide lichte schouderpartijen. Witte randen aan tertials breed, bijna helft van de veer, maar dus niet zo breed als de allermooiste Witkoppen... In groepje van 6 gewone Staartmezen en een intermediaire vogel. Vroeg!"

Raven (en schaap), Castricummerpolder, 9 oktober Foto: Jos Vroege

Baardmannetje
8 okt – 4 tp, Infiltratiegebied – Pierre van der Wielen, Alma Leegwater
15 t/m 27 okt – max. 15 tp, Infiltratiegebied – Kees Roselaar e.a.
15 okt – 2 tp, Wei van Brasser – G. Keijl, Fons de Meijer
19 okt – 29 Z, De Hoge Toren – G. Keijl

Strandleeuwerik
18 okt – 2 Z, vinkenbaan
31 okt – 4 Z, Castricum aan Zee – M. Res

Zwarte Roodstaart
Negen waarnemingen, uit IJmuiden, Heemskerkerduin, en Castricum a/Z.

Paapje
19 waarnemingen tussen 8 aug en 24 sep, gevolgd door een late vangst op de vinkenbaan op 19 okt.

Beflijster
Twee vroege Beflijsters foerageerden op begraafplaats Onderlangs in Castricum op 17 sep (H. Schekkerman). Daarna volgden 8 waarnemingen van in totaal 18 vogels tussen 10 en 28 okt. De meeste werden gezien in het duin, maar enkele ook in Limmen en aan de oostrand van Castricum.

Snor
Zeven vangsten op de vinkenbaan tussen 1 en 14 aug.

Siberische Sprinkhaanzanger
17 sep – 1 vangst, vinkenbaan. Pas het 11e geval in Nederland, maar wel al de 8e op de vinkenbaan. Kennelijk vinden ze dit een aantrekkelijk plekje.
Waterrietzanger
Zes vangsten op de vinkenbaan op 5, 8 (2 ex.), 10, 11 en21 aug; iets meer dan de voorgaande twee jaren, maar wel minder dan in 2000-2010 (toen gemiddeld 9 per jaar). Ook in de broedgebieden gaat het niet goed met deze soort.
Grote Karekiet
10 aug – 1 vangst, vinkenbaan
22 aug t/m 2 sep – 1 vinkenbaan, meermaals teruggevangen.
Struikrietzanger
25 sep – 1 vangst, vinkenbaan. Al de 11e Struikrietzanger van de vinkenbaan.
Sperwergrasmus
Drie vangsten op de vinkenbaan, op 3 sep, 22 sep en 18 okt (alle 1kj). De vogel van 22 sep was twee dagen eerder geringd in het Zwanenwater.
4 t/m 10 sep – 1 1kj tp, Egmond-Binnen – Cees Baart e.v.a. Deze liet zich prachtig bekijken vanuit de schuilhut in Cees' tijdelijk zeer populaire natuurtuin, waar hij een vlier helemaal leeg at: zie ook artikel op p 30.
Siberische Braamsluiper
Op 15 en 24 okt werden op de vinkenbaan vermoedelijke Siberische Braamsluipers geringd. Zekere determinatie van deze oostelijke vorm (soort of ondersoort) van de Braamsluiper wacht nog op analyse van het verzamelde DNA.
Siberische Tjiftjaf
26 okt – 1 vangst, vinkenbaan
30 okt t/m 5 nov – 1 tp, eendenkooi, Castricum – R. van Bemmelen e.a.
31 okt – 1 vangst, vinkenbaan
Bladkoning
Er trokken weer veel Bladkoningen door dit najaar, maar in het veld was daar vrij weinig van te merken. Op de vinkenbaan werden er t/m 31 okt 60 geringd, het op één na hoogste jaartotaal ooit en een voortzetting van de stijgende trend. De 11 vogels op 16 okt vormden zelfs een 'nieuw nationaal record' voor ringstations. Daar tegenover stonden ca. 50 veldwaarnemingen, maar een groot deel daarvan kwam van direct rond de vinkenbaan; van elders werden maar 20 Bladkoningen gemeld. Vorig najaar lag die verhouding heel anders met 39 vangsten en ca. 50 veldwaarnemingen 'elders'. Alleen aan het prille begin en aan het eind van de doortrekperiode, die dit jaar twee golven kende, benaderde het aantal

veldwaarnemingen de ringvangsten (zie figuur 2). Trokken de Blako's onze regio dit jaar 's nachts vooral voorbij en kwamen ze alleen bij de vinkenbaan omlaag naar het afgespeelde geluid? Of pleisterden ze wel in het duin maar waren ze om één of andere reden stiller, en daardoor moeilijker te vinden?

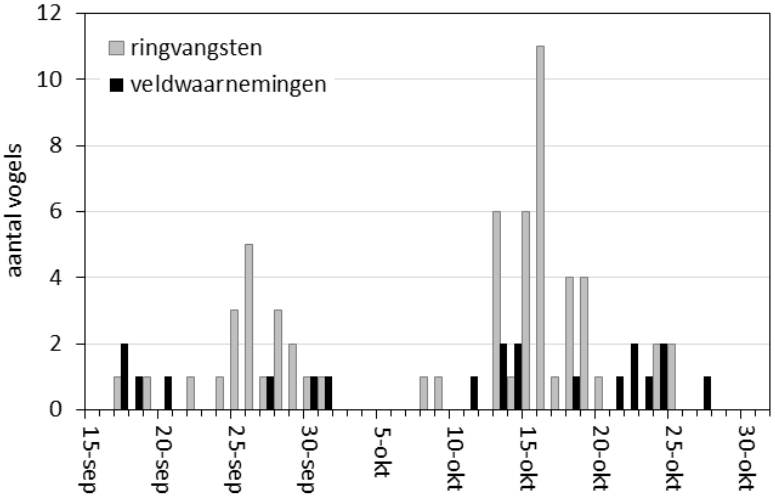

Figuur 2.
Dagelijkse aantallen Bladkoningen geringd op de vinkenbaan en waargenomen in het veld buiten de directe omgeving daarvan, in sep-okt 2017.

Bonte Vliegenvanger
Er werden dit najaar maar 4 Bonte Vliegen uit het veld gemeld. Ook op de vinkenbaan was het met 7 ringvangsten vrij mager.

Duinpieper
22 aug – 1 Z, Castricum aan Zee – Nico Hopman, Rob Bekebrede

Grote Pieper
9 okt – 1 Z, zeereep Wijk aan Zee – Roy Slaterus
13 okt – 1 Z, Castricum aan Zee – H. Schekkerman, H. Kuperus, M. van Leeuwen
16 okt – 1 Z, vinkenbaan – André van Loon, Rienk Slings e.a.
19 okt – 1 Z, Vogelduin – Huub Huneker, Marian van Leeuwen
26 okt – 1 Z, vinkenbaan – Arnold Wijker

Siberische Boompieper
9 okt – 2 Z, zeereep Wijk aan Zee – Roy Slaterus. Geluidsopname.

Roodkeelpieper
17 sep – 1 ovv nabij Hoefijzermeer, NHD Castricum – H. Schekkerman, H. Levering. “3x roepend op korte afstand; kenmerkend dalend *pssiiiieee*.”
Waterpieper
Trekkers werden gezien/gehoord op telpost Vogelduin en bij de vinkenbaan vanaf 8 oktober. De beste dagen voor deze soort, die net als Oeverpieper vooral later op de ochtend en ’s middags trekt, waren 14, 18 en 19 okt met respectievelijk 13, 50 en 11 exx bij de vinkenbaan. Van 15 t/m 15 okt foerageerde er één bij de Waterberging bij Heemskerk (R. Altenburg).
Grote Gele Kwikstaart
Na vroege waarnemingen op 8 en 14 aug vond reguliere doortrek plaats vanaf 1 sep. De beste dagen waren 13 en 15 okt (22 en 21 Z, NHD Vogelduin).

De grote kop met dikke nek en de papegaaienbek met uitgebogen ondersnavel die niet voorbij de bovensnavel kruist onderscheiden dit vrouwtje Grote Kruisbek van een gewone Kruisbek. Doornvlak, 13 oktober Foto: Ruud Altenburg

Kruisbek
Veertig waarnemingen van in totaal 177 exemplaren; 19 in augustus, 47 in september en 111 in oktober.
Grote Kruisbek
Vanaf 6 okt vond een kleine influx van Grote Kruisbekken plaats in Nederland. Die dag fotografeerde Hielke Boomsma een foeragerend vrouwtje bij de Wei van Brasser, NHD Bakkum, samen met een man 'kruisbek sp.' Tussen 8 en 29 okt werden geregeld kleine groepjes gezien rond het Doornvlak, vooral aan de noordzijde (M. Res e.v.a.). Het aantal vogels was lastig te bepalen doordat ook gewone Kruisbekken in de omgeving aanwezig waren. Er werden maximaal 14 Grote gemeld, maar op 9 okt mogelijk zelfs 25. Deze plek was ook al bij eerdere invasies, in 2014 en zelfs al in 1982/83, in trek bij Grote Kruisbekken, maar het dennenbos hier zal de komende winter worden gekapt. De enige (ongedocumenteerde) waarneming elders was nabij de Kruisberg op 9 okt (vwg-excursie).

Grote Kruisbekken gebruiken hun zware snavel en nekspieren om hele dennenkegels af te knippen en te vervoeren naar een takvork waar ze ze beter kunnen openknagen. Doornvlak, 9 oktober Foto: Harold Rijnbergen

Ortolaan
27 aug – 1 tp, vinkenbaan – Tim van der Meer
3 sep – 1 Z, NHD Vogelduin – H. Groot, L. & Danny Bregman, R. Altenburg
17 sep – 1 Z, NHD Vogelduin – R. Altenburg
24 sep – 1 ovv, Verbrande Vlak, NHD Heemskerk – Bert en Peter Logtmeijer

Bosgors
9 okt – 1 man 1kj vangst, vinkenbaan. Bosgors is geen extreme dwaalgast in Nederland (hoewel hij zeldzamer lijkt te worden), maar er zijn geen eerdere (geaccepteerde) waarnemingen in ons werkgebied, en dit was de eerste vangst op de vinkenbaan.

Dwerggors
16 sep – 1 vangst, vinkenbaan
9 okt – 1 Z, zeereep Wijk a?Z – R. Slaterus.
13 okt – 1 Z, Castricum a/Z - H. Schekkerman, H. Kuperus, M. v. Leeuwen

Geelgors
Vijf waarnemingen van 6 trekkers door het Vogelduin tussen 24 sep en 19 okt (H. Groot, I. vd Brugge, R. Oosterlaar, H. Huneker, H. Schekkerman, M. van Leeuwen, R. Altenburg).

IJsgors
Met slechts drie waarnemingen (op 18, 26 en 31 okt; H. Groot, M. van Leeuwen, H. Huneker, M. Res) is 2017 een historisch mager najaar voor IJsgors aan het worden.

Fenologie 2017. Datums van voorlaatste en laatste waarnemingen van ‘gewone’ zomervogels, en de vroegste en tweede waarnemingen van ‘gewone’ wintervogels. Soorten zijn gerangschikt op volgorde van voorlaatste, resp. tweede datum, omdat laatste en vroegste waarnemingen soms ‘uitbijters’ zijn. *Cursief* gedrukte datums zijn vangsten op de vinkenbaan. (Bijgewerkt 10 nov.)

Laatste zomervogels			**Eerste wintervogels**		
soort	*voorlaatste*	*laatste*	*soort*	*eerste*	*tweede*
Kleine Plevier	14-aug	15-aug	Grote Gele Kwikstaart	8-aug	14-aug
Koekoek	16-aug	23-aug	Smient	31-aug	1-sep
Wespendief	23-aug	3-sep	Roodkeelduiker	1-sep	6-sep
Zomertaling	24-aug	25-aug	Zeekoet	9-sep	9-sep
Oeverzwaluw	3-sep	1-okt	Pijlstaart	4-sep	10-sep
Grauwe Vliegenvanger	3-sep	15-sep	Middelste Zaagbek	2-jul	11-sep
Bosrietzanger	*4-sep*	*5-sep*	Alk	10-sep	11-sep
Nachtegaal	*4-sep*	*16-sep*	Oeverpieper	8-sep	15-sep
Braamsluiper	*9-sep*	*9-sep*	Paarse Strandloper	19-aug	17-sep
Gierzwaluw	13-sep	17-sep	Sijs	22-jul	24-sep
Dwergstern	14-sep	23-sep	Kramsvogel	23-sep	24-sep
Noordse Stern	15-sep	2-nov	Keep	17-sep	27-sep
Zwarte Stern	17-sep	21-sep	Bokje	25-sep	29-sep
Blauwborst	*18-sep*	*19-sep*	Koperwiek	20-sep	3-okt
Rietzanger	*19-sep*	*28-sep*	Waterpieper	8-okt	9-okt
Grasmus	*22-sep*	13-okt	Geelgors	24-sep	13-okt
Bonte Vliegenvanger	*24-sep*	*28-sep*	Strandleeuwerik	18-okt	19-okt
Gekraagde Roodstaart	*24-sep*	*20-okt*	Blauwe Kiekendief	20-okt	21-okt
Paapje	24-sep	19-okt	IJsgors	18-okt	26-okt
Huiszwaluw	24-sep	15-okt	Brilduiker	26-okt	27-okt
Grutto	24-sep	30-sep	Grote Zaagbek	4-nov	5-nov
Gele Kwikstaart	28-sep	1-okt	Kolgans	1-nov	7-nov
Sprinkhaanzanger	*30-sep*	*15-okt*	Sneeuwgors	4-nov	> 10 nov
Visdief	4-okt	12-okt	Wilde Zwaan	26-okt	> 10 nov
Lepelaar	8-okt	29-okt			
Grote Stern	9-okt	12-okt			
Boomvalk	15-okt	27-okt			
Boompieper	15-okt	4-nov			
Kleine Karekiet	15-okt	16-okt			
Fitis	*16-okt*	*19-okt*			
Tuinfluiter	*19-okt*	*2-nov*			
Tapuit	21-okt	22-okt			
Boerenzwaluw	22-okt	26-okt			

(Bijgewerkt 10 november 2017)

LEZINGEN & EXCURSIES – 1ste kwartaal 2018

Commissie Lezingen & Excursies

Let op: we vertrekken steeds vanaf het parkeerterrein aan de **achterzijde** van station Castricum (ter hoogte van 'Huis van Hilde').

Advies: om op de hoogte te blijven van 'ad hoc' initiatieven van de L&E-commissie adviseren we u zich aan te sluiten bij de VWG-emailkring. Aanmelding is eenvoudig, zie VWG-website.

Zaterdag 6 januari 2018: Ochtendexcursie 'Zuidpier en Kennemermeer'.
Excursieleider: Arend de Jong.
Vertrek achterkant station Castricum: 9.00 uur; tot ca. 14.30 uur.

Woensdag 10 januari: Lezing met beelden: 'Zeevogels op de Noordzee'.
Spreker: Steve Geelhoed. Zie stukje in de Winterkoning van oktober 2017.
PWN bezoekerscentrum 'De Hoep'; aanvang 20.00 uur.

Dinsdag 13 februari: Lezing met beelden: 'Wereldreis van Kleine en Kleinste Jagers'.
Sprekers: Rob van Bemmelen en Hans Schekkerman. Zie stukje verderop in dit blad.
PWN bezoekerscentrum 'De Hoep'; aanvang 20.00 uur.

Zondag 18 februari: Dagexcursie 'Zeeland en Zuid-Hollandse Eilanden'.
Excursieleider: Kees Roselaar.
Vertrek achterzijde station Castricum: 7.00 uur; tot ca. 18.00 uur.

Zaterdag 10 maart: Lezing met beelden 'Vogels van Zuid-Amerika'.
Spreker: Wim de Groot. Zie stukje verderop in dit blad.
Tevens opening van de jubileumtentoonstelling, zie p70 in dit blad.
PWN bezoekerscentrum 'De Hoep'; aanvang 14.00 uur.

Zaterdag 24 maart: Jubileumviering, zie p70 in dit blad.

Zondag 8 april: Dagexcursie 'Veluwezoom, Empense- en Tondense Heide en Beekbergerwoud'.

Excursieleider: Robert Ketelaar.
Vertrek achterkant station Castricum: 6.30uur; tot ca. 18.00 uur.

Noteer ook deze (voorlopige) data alvast in uw agenda:

Wo 11 april	Algemene Ledenvergadering in 'De Kern'.
Za 21 april	Lezing '10 jaar stadsvogelbescherming' door Jip Louwe Kooijmans van Vogelbescherming. Tevens sluiting van de jubileumtentoonstelling. Zie ook p70 in dit blad.
Za. 28 april	Dag excursie naar Texel o.l.v. Huub Huneker.
13 t/m 19 mei	Weekexcursie 'Midden-Elbe' o.l.v. Kees Roselaar. Inschrijving is gesloten, de deelnemers krijgen bericht.
Zo 10 juni	Dagexcursie Zouweboezem o.l.v. Hans Stapersma.

Samenvatting van lezing: 'Wereldreis van Kleine en Kleinste Jagers', door Rob van Bemmelen en Hans Schekkerman. Dinsdag 13 februari om 20.00 uur.

Jagers (ook wel 'roofmeeuwen' genoemd) zijn vogels met een bijzondere levenswijze, zowel vanwege de manier waarop ze aan hun voedsel komen als vanwege het feit dat ze jaarlijks negen maanden op zee leven, onderbroken door een kleine drie maanden broeden op het land. Over hun leven op zee wisten we tot voor kort nog maar heel weinig, maar recent zijn hun wereldwijde omzwervingen in kaart gebracht met behulp van 'geolocators', kleine apparaatjes bevestigd aan een pootring. Rob van Bemmelen startte in 2011 met zulk onderzoek aan Kleinste Jagers die broeden in het Zweedse bergland. Vanaf 2014 is dit project uitgebreid tot een promotieonderzoek bij de Wageningen Universiteit, en werden ook Kleine Jagers broedend in Noord-Noorwegen onder de loep genomen. Hans Schekkerman is als vrijwilliger betrokken bij dat veldwerk, nabij het noordelijkste puntje van Noorwegen. In deze lezing vertellen Rob en Hans, ondersteund met foto's en kaarten, over het onderzoek in de prachtige arctische broedgebieden, en over de vaak verrassende resultaten die de geolocators hebben opgeleverd. Overwinteringsgebieden en trekroutes, maar ook vragen als "doen individuen elk jaar hetzelfde?" en "hoe zit dat met broedpartners?". De twee soorten blijken daarbij veel overeenkomsten te vertonen, maar ook belangrijke verschillen. Ook het wel en wee van de broedende Jagers komt aan bod.

Samenvatting van lezing: ‘Vogels van Zuid-Amerika’, door Wim de Groot. Zaterdag 10 maart om 14.00 uur.
Aan de hand van een serie vogelfoto's, gemaakt tijdens negen reizen naar zes verschillende landen neemt vogelfotograaf Wim de Groot u mee naar de kleurrijke avifauna van Zuid-Amerika. Wim woont 34 jaar met zijn vrouw Jeanette den Herder in Castricum. Zij zijn in de zomer van 2004, zonder noemenswaardige voorgeschiedenis op vogelgebied, geïnteresseerd geraakt in de avifauna. Al vrij snel zijn zij, naast het vogelen in Nederland, ook naar buitenlandse bestemmingen gereisd in Europa, Azië, Afrika en Amerika. Wim heeft het vogelen gecombineerd met het fotograferen en heeft inmiddels 1800 soorten wereldwijd kunnen vastleggen. In Zuid-Amerika hebben zij achtereenvolgens Trinidad en Tobago, Panama, Ecuador (3x), Brazilië (2x), Colombia en Costa Rica bezocht. De nadruk komt tijdens de presentatie te liggen op de foto's maar er zal ook iets worden verteld over de ‘making of’. U kunt opnames verwachten van typische Neotropische families als kolibries en toekans, maar ook enkele beelden van vogels van ons in Europa bekende families als spechten.

Nieuwe (jeugd)leden

Femie de Jager

Felicia van den Elzen (jeugd)	Pr. Mauritsstraat 44	1901 CM Castricum
Mw. Linda Rollenberg	Dorpsstraat 203	1531 HE Wormer
Dhr. Harold Rijnbergen	Roosje Vosstraat 80	1963 CT Heemskerk
Dhr. Henk Alders	De Swarrelstraat 8	2034 KD Haarlem
Dhr. John Alders	Mercuriushof 9	1716 WR Opmeer

Het 60-jarig jubileum van Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Hans Stapersma

Op het moment dat je een vereniging opricht op 10 april 1958, dan weet je dat er een zekere kans is dat je dan op 10 april 2018 60 jaar bestaat. Voor Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland gaat dat binnenkort dus gebeuren! Gelukkig zagen wij dit al een tijdje aankomen en hebben we er in het bestuur over nagedacht wat we zouden willen doen. De uitkomst was dat, in tegenstelling tot de viering van ons 50-jarig jubileum waar we vooral intern terug keken, we nu bij ons 60-jarig jubileum meer vooruit wilden kijken en naar buiten wilden treden. Met die gedachte in het achterhoofd is

de jubileum commissie bestaande uit Klaas Pelgrim, Micha de Heus, Dick Dekker en ondergetekende al zo'n kleine twee jaar aan het werk om daar vorm aan te geven; we worden daarbij enorm ondersteund door Cees op den Velde die inmiddels minstens zoveel tijd in de voorbereidingen heeft gestoken als de "officiële " commissieleden.

Wat gaan we doen ? Het plan kent een aantal elementen en is als volgt:

1. Er komt een herziene herduk van het "Groene Boekje" (goede vogelgebieden in het werkgebied van VWG Midden-Kennemerland) ter gelegenheid van ons 60-jarig jubileum.

2. Er komt een jubileum tentoonstelling over de Vogelwerkgroep in De Hoep van za 10 maart t/m za 21 april 2018. Er wordt op dit moment nog gekeken of deze tentoonstelling ook nog een tijdje op andere plekken in ons werkgebied kan komen te staan.

3. Er komt een beginnerscursus voor niet-leden. Deze begint za 10 maart om 11.00 uur in De Hoep en behelst elke zaterdagochtend excursie (totaal 10) om zo in het veld de algemene soorten onder de knie te krijgen, ook qua geluid. Kosten 20 euro pp. Aanmelden bij Hans Stapersma (06-22684313). Dus als u nog een geïnteresseerde weet ?!

4. Er komt een verlengd lezingen-seizoen met lezingen op za 10 maart (Wim de Groot; "Vogels van Zuid-Amerika"; zie beschrijving hiernaast) en op za 21 april door Jip Louwe Kooijmans van Vogelbescherming over "Stadsvogels". Beide lezingen zijn in De Hoep en beginnen om 14.00 uur.

5. Er komt een officiële jubileumviering op zaterdag middag 24 maart met oa een jubileumlezing van Jan Castricum en een happening met Arjan Postma ('de bekendste boswachter van Nederland') ! Dit spektakel is in De Hoep van 13.30 – 16.45 uur. **Als lid van de VWG bent u welkom met uw partner ! Als u hierbij wil zijn dan moet u zich wel aanmelden voor deze middag via het formulier dat u in deze Winterkoning aantreft! Een andere manier van aanmelden is NIET mogelijk. Dat ingevulde formulier moet uiterlijk 31 januari 2018 in het bezit zijn van Hans Stapersma, Heereweg 44, 1901ME Castricum (dus per post of in de bus gooien maar NIET scannen/emailen).** U kunt op 24/3 vanaf 13.00 uur uw badge

oppikken in De Hoep. Omdat we eventuele resterende plaatsen in De Hoep na 1 februari ‘18 gaan uitgeven aan niet-leden (met zo’n programma willen we zoveel mogelijk mensen de kans geven om ervan te genieten, toch !) doen we zo strikt over deze aanmelding. **Dus meld u tijdig aan !! En helaas ook: niet aangemeld = geen plaats op 24/3 ! Indien u niet wenst deel te nemen aan de middag (en aansluitende borrel, zie 6) dan hoeft u het formulier uiteraard niet in te sturen !**

6. Na het spektakel op de middag van za 24 maart 2018 is er voor alle leden die zich hebben aangemeld (alweer !) een aansluitende borrel in de serre van Johanna’s Hof (het restaurant recht tegenover De Hoep). Tijd: 17.00 – 19.00 uur. **Als lid van de VWG bent u met partner welkom op deze borrel ! Als u hierbij wil zijn dan moet u zich ook hiervoor weer aanmelden via het formulier dat u in deze Winterkoning aantreft! Een andere manier van aanmelden is NIET mogelijk. Dat ingevulde formulier moet uiterlijk 31 januari 2018 in het bezit zijn van Hans Stapersma, Heereweg 44, 1901ME Castricum (dus per post of in de bus gooien maar NIET scannen/ emailen).** Deze aanmelding voor de borrel helpt ons bij het regelen van de juiste hoeveelheden versnaperingen en daarmee ook met de beheersing van de kosten.

7. De Algemene Ledenvergadering van woe 11 april 2018 in de Kern zal na de pauze een ludieke invulling kennen waar leken en experts de strijd met elkaar kunnen aanbinden en waarbij kennis en ervaring niet zonder meer een voordeel vormen. Tijd: 20.00 – 22.30 uur.

8. Er komt (hopelijk) wekelijkse aandacht in de (regionale en/of provinciale) pers over een bepaald onderdeel van de Vogelwerkgroep.

Kortom, voor elk wat wils en volgens ons een waardige viering van het 60-jarig jubileum van Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland ! Wij hopen u allen te mogen verwelkomen op één of meer van bovenstaande evenementen en/of activiteiten. Geniet ervan !

Tot slot wil ik u hier namens het hele bestuur van de Vogelwerkgroep goede feestdagen wensen en een gelukkig, gezond en vogelrijk 2018 !